

Pouka za učitelje IV 2016.

# **Knjiga o Jovu**

---

# SADRŽAJ

---

<b>1. BIBLIJSKA DOKTRINA - KRAJ</b> .....	<b>4</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	4
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	4
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	5
<b>2. BIBLIJSKA DOKTRINA - VELIKA BORBA</b> .....	<b>10</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	10
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	10
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	11
<b>3. BIBLIJSKA DOKTRINA - „EDA LI SE UZALUD JOV BOJI BOGA?“</b> .....	<b>16</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	16
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	16
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	17
<b>4. BIBLIJSKA DOKTRINA - BOG I LJUDSKA PATNJA</b> .....	<b>22</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	22
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	22
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	23
<b>5. BIBLIJSKA DOKTRINA - PROKLET DA JE DAN</b> .....	<b>28</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	28
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	28
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	29
<b>6. BIBLIJSKA DOKTRINA - NEZASLUŽENA KLETVA?</b> .....	<b>34</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	34
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	34
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	35
<b>7. BIBLIJSKA DOKTRINA - BOŽANSKA KAZNA</b> .....	<b>40</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	40
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	40
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	41
<b>8. BIBLIJSKA DOKTRINA NEVINA KRV</b> .....	<b>46</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	46
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	46
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	47
<b>9. BIBLIJSKA DOKTRINA - NAGOVEŠTAJI NADE</b> .....	<b>52</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	52

❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	52
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	53
<b>10. BIBLIJSKA DOKTRINA - ELIJUJEV GNEV .....</b>	<b>58</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	58
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	58
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	59
<b>11. BIBLIJSKA DOKTRINA - IZ VIHORA .....</b>	<b>64</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	64
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	64
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	65
<b>12. BIBLIJSKA DOKTRINA - JOVOV OTKUPITELJ .....</b>	<b>70</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	70
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	71
<b>13. BIBLIJSKA DOKTRINA - JOVOV KARAKTER .....</b>	<b>76</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	76
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	76
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	77
<b>14. BIBLIJSKA DOKTRINA JOVOVE POUKE .....</b>	<b>82</b>
❖ SAŽETI PREGLED POUKE .....	82
❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE .....	82
❖ PROGRAM PROUČAVANJA .....	83

---

# 1. BIBLIJSKA DOKTRINA - KRAJ

---

## ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 42,10; 1. Korinćanima 4,5; O Jovu 14,14.

**Učenici će:**

**Saznati:** Pristupiće Knjizi o Jovu sa stanovišta srećnog završetka, i shvatiti da Božju decu čeka srećan kraj nakon konačnog suda i vaskrsenja.

**Osetiti:** Shvatiće životnu stvarnost u kojoj se na ovoj Zemlji malo šta okončava srećno, i spoznaće da Bog sve obnavlja u svoje vreme.

**Činiti:** Prigrliće promenu srca u svom životu kao Božji način da ih bezbedno dovede do srećnog kraja.

## ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

### I Saznati: Radovaće se srećnom kraju

A. Kako je Bog oporavio Jova pred kraj njegovog života? Da li se radilo o potpunoj obnovi? Objasnite.

B. Da li je uopšte moguće govoriti o srećnom završetku dokle god živimo na ovoj Zemlji? Zašto jeste ili zašto nije?

### II Osetiti: Povezaće se s nesrećnim završecima

A. Kako se postavljamo prema nesrećnim završecima u svom životu, onda kada stvari ne idu kako treba, kada umre voljena osoba, ostanemo bez posla ili dođe do razvoda?

B. Kako možemo da pomognemo drugim ljudima s njihovim nesrećnim završecima?

### III Činiti: Prigrliće istinsku promenu srca

A. Kakva je to promena koju je Jov iskusio kroz svu patnju kroz koju je prošao?

B. Kako se odvija istinska promena srca?

**Zaključak:** Pristupamo Knjizi o Jovu s njenog kraja koji je veoma nalik svršetku bajke i čuvenoj rečenici: „I živeli su srećno do kraja života.” Premda je istina da je Bog kadar da tragediju pretvori u blaženstvo, On ipak ne čini to uvek. Prema tome, konačna suština u pogledu Jova nije toliko u obnovi njegove zemaljske imovine, koliko u promeni srca koju je iskusio i koju i mi takođe možemo da doživimo.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 42,10.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Ljudska priroda, zajedno s ostalim delima stvaranja, čezne za obnovom. I dok ovde na Zemlji s vremena na vreme postoji potpuna ili delimična obnova od patnji, Bog ima veći plan za naš život, a to je večna obnova. Taj oporavak se može postići isključivo onda kada Mu dozvolimo da promeni naša srca.

**Samo za učitelje:** Ako bi neko merio Jovovo obnovljenje na kraju Knjige o Jovu, zaključio bi da se njegova patnja isplatila (O Jovu 1,2.3; 42,12.13): sada je umesto sedam hiljada imao četrnaest hiljada ovaca, umesto tri hiljade kamila dobio je šest hiljada, umesto pet stotina volova i isto toliko magarica, imao je najednom po hiljadu grla i od jednih i od drugih. U svakom slučaju, Bog je udvostručio Jovovo bogatstvo (izuzev sedmorice sinova i triju kćeri jer je Jov ponovo dobio isto onoliko dece koliko je prvobitno imao). Ipak, iako Knjiga o Jovu pominje materijalnu obnovu na kraju, ona ukazuje na nju kao na nezasluženu, neopravdanu posledicu, štaviše bonus koji je rezultat unutrašnje Jovove promene ranije opisane u završnom poglavlju (O Jovu 42,1-9). U svetlosti te činjenice, treba da se postaramo da ne potpadnemo pod materijalističko čitanje završnog poglavlja o Jovu.

**Uvodna aktivnost:** Svi mi volimo srećne završetke. Zapravo, nešto duboko skriveno u nama čezne za dobrim ishodom u svemu što se odnosi na život. Koliko nam se često dešava da uzmemo neku knjigu, pročitamo uvod i prvih nekoliko strana, da bismo se potom prebacili na poslednju glavu da saznamo šta

se s našim omiljenim likom dogodilo na kraju?

Neki povezuju našu želju za srećnim krajem sa socioekonomskim problemima; na primer, ljudi koji žive u društvu prožetom ekonomskom depresijom i sumornom perspektivom u vezi s budućnošću često čeznu za savršnijim svetom. S hrišćanske perspektive, ta se želja može povezati sa spoznajom o izgubljenom raju i nadom u novi svet u kome više neće biti suza, tuge ni smrti (Otkrivenje 21,4).

Da li je u ovom svetu realno tražiti srećne završetke? Ili se radi o nerealnom eskapističkom pristupu bedi našeg sveta? Razgovarajte o tome.

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje:** Proučavanje ove pouke ne započinjemo onako kako inače očekujemo kada proučavamo neku biblijsku knjigu. Tačnije, naše proučavanje ne počinje uvodom u određenju knjigu, niti predstavljanjem pisca, datuma kad je napisana, glavnim temama, i tako dalje. Umesto toga, hrabro prelazimo na sam kraj knjige, nudeći na taj način dobar pregled ukupne teme, a to je Božje delo menjanja našeg srca i (ponekad) isto tako i naših životnih okolnosti.

Usredsređivanjem na Jovovu obnovu na samom početku, primorani smo da se osvrnemo na iznenađujuće pozitivan ishod njegovih muka. Istovremeno moramo da shvatimo da se na ovom svetu ne završavaju sve patnje obnovom. Pre će biti da Jovov oporavak može da posluži kao primer Božje konačne obnove na novoj Zemlji, koja u celosti zavisi od promene srca, a ne od promene okolnosti.

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Božji suverenitet nalazi se u središtu zaključnih poglavlja Knjige o Jovu (O Jovu 38-41) u kojima je prikazan kroz slike prirode i dela stvaranja. Ne odgovarajući na Jovovo pitanje „Zašto?” u vezi s njegovim stradanjem, Bog je predstavljen kao Onaj koji na veličanstveni način i sa puno ljubavi vlada nad svime što je stvoreno. Otuda Jov naposljetku mora da prizna Boga za svog Tvorca. Ovo priznanje ubrzava veliku promenu ili obnovu koja se odigrava u Jovovom srcu.

#### **I Poznavanje Boga**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 42,2-6)

U uvodnim stihovima završnog poglavlja (42,2,3), Jov pet puta ukazuje na razumevanje, poznavanje i

savet, naznačivši time da je došao do dubljeg shvatanja Božje ličnosti i Njegovog odnosa prema svemu što je stvorio. Čak i ako ispitujemo Boga – a Bog nijednom nije kritikovao Jova što je tako postupao – na kraju moramo stići do Jovovog zaključka da govorimo o stvarima koje ne možemo da pojmimo (Knjiga o Jovu 42,3b, uporediti s Pričama Solomunovim 16,9). Jovovo pokajanje u sledećem stihu nije *ni* zakasnelo priznanje krivice *niti* podrška teologiji odmazde koju su zastupali njegovi prijatelji, već poricanje njegovog ranijeg prigovora upućenog Bogu. On se klanja kao smrtno biće pred beskonačnom mudrošću Jahvinom (uporediti sa 1. Mojsijevom 18,27).

### **Za razgovor:**

1. Kada razmatrate svoj život, u kojim ste trenucima ostvarili najbližu zajednicu sa Gospodom?
2. Zašto mislite da se najčešće radi o trenucima patnje i tuge?

### **II Retributivna teologija**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 42,7-10)

Površno čitanje poslednjeg poglavlja Knjige o Jovu moglo bi da vodi ka shvatanju da je na samom kraju pobedila retributivna teologija: Jov nikada nije zgrešio, Bog na kraju uvažava tu činjenicu i, kao nagradu vraća Jovu njegova ranija bogatstva, i više od toga: udvostručuje negov nekadašnji imetak (Knjiga o Jovu 42,10). Na kraju krajeva, Jovovi prijatelji imali su pravo: loši ispaštaju za svoje grehe, a pravednici trijumfuju u svojoj pravdi, iako je Bogu ponekad potrebno više vremena da to odobri. Time je slučaj okončan.

Retributivna teologija predstavlja opasan način razmišljanja, ali je on stalno prisutan posebno onda kada se desi neka nesreća. Takav stav podrazumeva neposrednu povezanost između čovekovih i Božjih postupaka. Ako smo dobri, primi ćemo blagoslove; ako smo loši, uslediće božanska kazna. Ovo je teologija Jovovih prijatelja Elifasa, Vildada i Sofara, koji je propagiraju kroz celu Knjigu i žestoko se bore protiv Jova. Ono što moramo razumeti jeste da ta teologija pretvara Boga u predvidljivo božanstvo koje deluje po utvrđenim i nepromenljivim obrascima, zanemarujući Njegov suverenitet i čineći ga podložnim manipulacijama ljudskog roda. Možda bismo čak mogli i da opravdamo takav način razmišljanja, da nema jasne božanske izjave na kraju Knjige o Jovu, koja pruža nedvosmislen vrednosni sud o ovoj vrsti iskrivljene teologije: „Jer ne govoriste o Meni pravo kao sluga moj Jov.“ (O Jovu 42,8).

Bog, u svojoj mudrosti, želi da bude siguran da ni trag ove zavodljive teološke izmišljotine nije preostao na kraju Knjige o Jovu. On to čini obraćajući se Jovovim prijateljima neposredno i veoma strogo. Međutim, on takođe pruža obnovu zabludelim. Pravedni Jov zalaže se za svoje zavedene prijatelje, a Jovova obnova se zatim povezuje s njegovim posredovanjem (O Jovu 42,9.10). Jovovo dublje

prijateljstvo s Bogom i temeljnije poznavanje Boga pretvaraju se u blagoslov u njegovim odnosima s ljudima.

**Za razgovor:**

1. Kako su se osećali Jovovi prijatelji na kraju izveštaja?
2. Da li je Bog bio prestrog u svojoj osudi njihove teologije? Zašto jeste ili zašto nije?

**III Tri Jovove kćerke**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 42,13-15)

Pominjanje triju Jovovih kćeri po imenu – kao kontrast sedmorici neimenovanih sinova – i vraćenih Jovu na kraju Knjige zbunjivalo je komentatore kroz vekove. Neki su alegorički povezali desetoro dece s Deset zapovesti (od kojih prve tri predstavljaju kćeri, a ostalih sedam sinovi); drugi su pak videli Trojstvo prikazano kroz tri kćeri. Eshatološko značenje skriveno u njihovim imenima takođe je predočeno: na primer, Jemima znači „dan za danom” ili „golubica”, i ukazuje na dan vaskrsenja ili na Svetog Duha; Kesija označava aromatičnu koru cimetnog drveta, te navodno ukazuje „Pomazanika”, Mesiju, dok Keren-apuha znači „rog antimona”, obojeni prah koji se koristio kao senka za oči i obično čuvao u rogu, što bi s eshatološkog stanovišta moglo da ukazuje na lepotu i izobilje večnog života.

I premda sva biblijska imena imaju svoja značenja, verovatno je bezbednije držati se podalje od tih spiritualizovanih nagađanja; ali posebno isticanje imena Jovovih kćerki, njihove izuzetne lepote i neobičnog uključivanja u nasledno pravo (uporediti sa 36. poglavljem 4. Mojsijeve) ukazuje na činjenicu da ovaj izveštaj ponovo uspeva da uskomeša naša očekivanja i shvatanja. Isto koliko ni Jovovi prijatelji nisu ispravno razumeli Boga, sada ne samo sinovi već i kćeri Jovove – i to vrlo naglašeno i nedvosmisleno – učestvuju u nasleđivanju očeve imovine. Znači, Jovovo nasledstvo je sveopšteg karaktera. Jovove tri prelepe kćeri nastavljaju izveštaj izvan granica očekivanog, pošto Božji odgovor prevazilazi retributivnu teologiju.

**Za razgovor:**

1. Kako glase naše osnovne ideje o Bogu i naše lične teološke postavke koje je nužno ponovo razmotriti i promeniti?

### **3. KORAK – PRIMENITE**

**Samo za učitelje:** Retributivna teologija je zamka u koju je izuzetno lako upasti. Vrlo često ishitreno povezujemo patnju s Božjom kaznom. Kao učitelji smo dužni da skrenemo pažnju na ovu zabludu.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Zašto je tako lako poverovati u postulate retributivne teologije u stvarnom životu?
2. Šta je to što vi možete učiniti u svojoj crkvi i zajednici da promovišete religiju čistog, vernog srca?

### **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje:** Knjiga o Jovu je toliko praktična knjiga pošto se odnosi na sveopšte iskustvo patnje.

**Zejdničke/Individualne aktivnosti:**

1. Uživajte u lepoti stvaranja proučavajući fotografije prirode ili gledajući neki film o prirodi. Možda ćete takođe poželeti da u razredu prošetate van grada. Razmišljajte o Božjoj veličanstvenosti i Njegovoj vladavini univerzumom.
2. Predstavite primere obnove. Možete se poslužiti ilustracijama, prelepo renoviranom starom kućom, restauriranom slikom, primerom bolesnika kome je vraćeno zdravlje, i tako dalje. Uporedite ih s Jovovim oporavkom.

---

## 2. BIBLIJSKA DOKTRINA - VELIKA BORBA

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 1,1-12; Jezekilj 28,12-16; Otkrivenje 12,9.

**Učenici će:**

**Saznati:** Prepoznaće temu velike borbe kao osnovni obrazac za razumevanje Knjige o Jovu i čitave Biblije.

**Osetiti:** Gajiće osećaj sigurnosti da će Bog zaštititi svoju decu u okviru kosmičke bitke koja plamti oko njih.

**Činiti:** Odlučiće da svakodnevno biraju pobjednika Hrista kao Gospoda svog života, dok se velika borba odigrava u srcu svake osobe.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Tema velike borbe**

A. Kako je tema velike borbe predstavljena u prvim stihovima Knjige o Jovu?

B. Kakva je sotonina uloga u nebeskom savetu? Kako Bog reaguje na sotonu?

#### **II Osetiti: Bezbednost u bici**

A. Kako se vi osećate zbog činjenice da ste deo kosmičke bitke? Jesmo li mi tek pešaci u univerzumske šahovske partije? Zašto jesmo, ili zašto nismo?

B. Kako vaš vlastiti život odražava stvarnost velike borbe?

#### **III Činiti: Pozivanje na Isusovu pobjedu**

A. Šta Isusova smrt na krstu označava u svetlu naše sopstvene umešanosti u veliku borbu?

B. Postoji li nešto čime možemo da doprinesemo ili što možemo da učinimo da se velika borba završi?

Objasnite.

**Zaključak:** Tema velike borbe uvodi se na samom početku Knjige o Jovu. Sotona dolazi kao Jovov tužilac. Njegova optužba da Jov služi Bogu samo zbog blagoslova koje prima od Njega u krajnjem smislu uperena je protiv Boga. To je ista ona optužba koja je i otpočela kosmičku bitku na Nebu, koja je izneta na Zemlji prilikom pada čovečanstva, na koju je Hristos odgovorio na krstu i koja će konačno biti rešena kada sotona bude uništen.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 1,6-10.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Na veliko pitanje patnje mora se odgovoriti unutar većeg konteksta velike borbe. Knjiga o Jovu predstavlja ovu temu već na samom početku, u događaju kada se sotona pojavljuje pred Bogom na nebeskom savetu. I dok je velika borba sveobuhvatna teološka tema koja se provlači kroz celo Sveto pismo, važno je razumeti naš udeo u njoj i dokučiti na koji način naši lični izbori utiču na kosmičku bitku.

**Samo za učitelje:** Postoji opasnost da temi velikog sukoba pristupimo sa zapadnjačkog stanovišta koje je pod velikim uticajem grčke filozofije, posebno Platonove ideje dualizma. Prema ovom pogledu na svet, dobro i zlo su suprotstavljeni, ali s nagoveštajem da predstavljaju izjednačene sile. Biblijsko gledište je teocentrično i ne dopušta dualistički stav o dobru i zlu. Bog kao Stvoritelj predstavlja centar univerzuma, a sotona je stvoreno biće podložno Božjoj volji (uporediti s Knjigom o Jovu 1,12). Iako se sotona pobunio protiv Boga, nikada se nije radilo o borbi jednakih.

**Uvodna aktivnost:** U različitim kulturama nailazimo na pripovesti o stvaranju koje na razne načine odgovaraju na egzistencijalno pitanje „Odakle dolazimo?“. Čuveni ep *Enuma Eliš* jeste drevna vavilonska priča o Stvaranju čiji izvorni oblik potiče iz dvanaestog veka pre nove ere, a otkrio ju je Osten Henri Lejard 1849. u ruševinama Ninive. Ep opisuje Stvaranje u duhu *Chaoskampf-a* (nemačka reč za „borbu protiv haosa“), u kom Marduk, nadmoćno vavilonsko božanstvo, ulazi u borbu s Tiamat koja predstavlja silne i haotične vode. Marduk naposljetku potčinjava i uništava Tiamat u borbi, a onda njen leš kida na

dva dela od kojih oblikuje zemlju i nebo. Kroz celu tu epsku pripovest provlače se dve strane – red naspram haosa, dobro naspram zla (premda se Marduk prikazuje kao potpuni varvarin), što predstavlja upečatljiv dualistički pogled na Stvaranje koje se zasniva na epskoj bici. Suprotno tome, Biblija prikazuje prilično drugačiju sliku porekla naše zemlje i greha.

Kako se mit o stvaranju iz drevnog Vavilona može porediti s biblijskim počecima naše planete i problemom greha?

## 2. KORAK – ISTRAŽITE

**Samo za učitelje:** U hrišćanskoj umetnosti čije poreklo datira iz srednjeg veka, sotona se tradicionalno prikazuje kao biće koje ima rogove, zadnji deo tela kao u jarca, rep, kokošje noge i druge zastrašujuće kombinacije ljudskih i životinjskih delova tela. Vile koje se verovatno koriste za mučenje duša u paklu, takođe su deo standardne opreme na tim slikama sotone.

Modernističke reakcije na tu predstavu s pravom kritikuju njen sujeverni karakter, do te mere da je biblijsko razumevanje sotone kao bića i ličnosti zamenjeno nejasnim pojmom o sili zla ili se pak njegovo postojanje u potpunosti poriče. U okviru teme velike borbe, važno je razumeti da je sotona ličnost, kao što je potrebno verovati u Boga kao ličnost. I sujeverno predstavljanje i negiranje đavola doprinose istom rezultatu, odnosno ignorišu stvarno prisustvo Božjeg neprijatelja kao začetnika greha i tužioca Boga i čovečanstva.

### BIBLIJSKI KOMENTAR

Jevrejska reč za sotonu (*sātān*) u Starom zavetu prevodi se kao *neprijatelj* (takođe i kao *čovekov neprijatelj*, recimo u 1. O carevima 11,14), *protivnik* (Psalam 109,6), ili kao vlastito ime, sotona (Zaharija 3,2). Posebno se u Knjizi o Jovu ta reč koristi da opiše Božjeg protivnika sotonu, đavola (O Jovu 1,7-9.12; 2,1-4.6.7; takođe, uporedite sa 1. Dnevnika 21,1). U svim tim stihovima, sotona se uvek pojavljuje kao stvarna ličnost, što ukazuje na njegovo aktivno učešće u velikoj borbi.

#### I Poreklo greha

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige proroka Jezekilja 28,12)

Velika borba ima svoj početak i kraj. Ne radi se o večnoj borbi. Ona započinje na nebu pre stvaranja Zemlje zbog stvorenja koje žudi da bude poput Boga, heruvima u čijem se srcu začelo bezakonje (Jezekilj 28,14.15) i koji želi da se poistoveti s Gospodom (Isaija 14,14). Poreklo greha u sotoninom srcu predstavlja trenutak nesreće i jada koji se ne može u potpunosti objasniti. Ponos, zavist i ambicija izazivaju Luciferov pad. „Greh je uljez, njegovu prisutnost nije moguće opravdati nikakvim razlogom. On je tajanstven, neobjašnjiv; opravdavati ga značilo bi braniti ga.” (Elen Vajt, *Velika borba*, str. 493. original)

**Za razgovor:** Šta vam je sve u životu teško da objasnite? Koliko često je to u određenoj sprezi sa stvarnošću greha?

## II Tema velike borbe

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 1,6-12. i Otkrivenja 12,4-9)

Knjigu o Jovu možemo razumeti samo ako je posmatramo iz perspektive velike borbe. Kao vernici Hrišćanske adventističke crkve, posmatramo tekuću duhovnu borbu koja se odvija između dobra i zla u ovom svetu i u našem vlastitom životu. Mi takođe razumemo sveopštu bitku koja besni širom naše planete. Veliki sukob započeo je sotoninom pobunom na Nebu (Otkrivenje 12,7-9), koja se najpre proširila na trećinu anđela (Otkrivenje 12,4), a zatim na Zemlju nakon što su sotona i njegovi anđeli zbačeni s Neba i izazvali pad čovečanstva (1. Mojsijeva 3). U velikoj borbi na kocki je naše shvatanje Božjeg karaktera, koje je izopačeno pod uticajem sotonine prve optužbe da Bog nije Bog ljubavi, već da mu Njegova stvorenja služe iz straha.

Ova optužba se ponavlja na početku Knjige o Jovu kada sotona ukazuje na to da Jov služi Bogu samo zbog božanskih blagoslova koje prima. To je stara optužba: Bog je tiranin koji manipuliše svojim podanicima primoravajući ih da Mu budu pokorni (O Jovu 1,9-11). Oni mu služe ili iz straha ili zato što žele da iskoriste Njegove blagoslove.

Ova velika borba koja je započela na Nebu postala je u univerzumu predmet pažnje, zauzevši centralnu pozornicu (1. Korinćanima 4,9). Ipak, ne radi se o predstavi koju gledaoci prate bez ličnog učestvovanja; sva stvorena bića s uznemirenošću i nestrpljenjem čekaju konačno razrešenje kosmičke borbe (Rimljanima 8,19-22). Ova bitka ukazuje na svršetak velikog sukoba. Greh i njegov zli otac neće biti zauvek deo univerzuma, i Bog će uništiti sotonu na kraju milenijuma (Otkrivenje 20,10). Tek tada će se taj veliki sukob okončati.

**Za razgovor:** Kako se velika borba odigrava u vašem životu?

### III Iskušenje, krst i sve što sledi

(Podsetite se u razredu tekstova iz Jevanđelja po Mateju 4,1, Jevrejima poslanice 2,14 i Knjige proroka Zaharije 3,1)

Početak odlučujuće bitke u velikom sukobu bilo je Hristovo kušanje u pustinji. Pad ljudskog roda u Edemu počeo je iskušavanjem hranom. Sotona je takođe nastojao da Sina Čovečijeg iskuša hranom (Matej 4,1-4). Međutim, Hristova pobjeda nad izazovima fizičke prirode (hrana), umne prirode (moć) i duhovne prirode (obožavanje) stavilo je sotoni do znanja da je njegova borba protiv Neba izgubljena od trenutka uspostavljanja Hristove službe na Zemlji. Sotona je na kraju morao da ode iz Spasiteljevog prisustva na Njegovu zapovest (Matej 4,10). Ta bitka je odlučila ishod greha (Rimljanima 5,12-17).

Kako se rat nikada ne sastoji od jedne bitke, sotona je nastavio da napada Isusa u toku Njegove službe na Zemlji. Međutim, konačna bitka odigrala se na Golgoti, kada je Hristos zadobio naše spasenje ponudivši Sebe kao žrtvu za naše grehe (Jevrejima 2,14; 1. Jovanova 2,2; Rimljanima 4,25), i zapečatio pobjedu vaskrsenjem.

Posle Golgote i grobnice u vrtu, On služi kao naš nebeski prvosveštenik koji posreduje za nas pred Božjim prestolom i brani nas od onoga koji nas optužuje (Zaharija 3,1).

**Za razgovor:** Kako Hristova smrt na krstu menja vaš život?

### 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Iako je važno razumeti stvarnost sotone i greha, takođe je značajno ne zadržavati se na toj realnosti više nego što je nužno. Naše misli prvenstveno treba da budu usmerene ka Hristu, našem Spasitelju.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Zašto je opasno previše se baviti sotonom i njegovim aktivnostima?
2. Kako stalno možete držati sliku Hrista vašeg Spasitelja pred očima? U odgovoru dajte praktične primere.

## 4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

**Samo za učitelje:** Kao adventisti, posedujemo odličan izvor koji govori o širem kontekstu velike borbe, istoimenu knjigu Elen Vajt.

### **Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Pročitajte završno poglavlje *Velike borbe* Elen Vajt u razredu, i međusobno podelite svoje misli i osećanja nakon čitanja.
2. Isplanirajte da pročitate celu knjigu kao deo svog svakodnevnog proučavanja u narednim sedmicama ili mesecima.
3. Dajte *Veliku borbu* nekome ko je nikada pre nije pročitao.

---

## 3. BIBLIJSKA DOKTRINA - „EDA LI SE UZALUD JOV BOJI BOGA?“

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 2; 1. Mojsijeva 3,1-8.

**Učenici će:**

**Saznati:** Proučite kako se velika borba odvija u Jovovom životu i kako nagoveštava Hristov život ispunjen bolom i patnjom.

**Osetiti:** Ceniće Jovovo prihvatanje okolnosti i odanost Bogu, kao jedini odgovarajući pobožni odgovor na iskušenja.

**Činiti:** Odlučite da oponašaju Jovovu neporočnost dok se nosi s tragedijom i patnjom, čak i kada mu žena predlaže da napusti Boga.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### I Saznati: Jov i Hristos

A. Koje sličnosti otkrivete između Jova i Hrista?

B. Na koji način Hristovo stradanje prevazilazi ono što je Jov iskusio?

#### II Osetiti: Kako izdržati sotonine napade

A. Sotona je napao Hrista u onome u čemu je kušao Adama i Evu, u području fizičkih želja. Zašto?

B. Kako je Jov reagovao na ono što je verovatno najgore iskušenje, odnosno na ženin predlog da napusti Boga?

#### III Činiti: Živeti neporočnim životom

A. Da li je Jovov primer isuviše ekstreman da bismo se s njim mogli poistovetiti, ili i mi doživljavamo slične nevolje? Objasnite.

B. Kako možemo dorasti Jovovom primeru? Da li treba da patimo u tišini? Zašto da, ili zašto ne?

**Zaključak:** Jovova uključenost (kao i naša) u veliku borbu nije isključivo bila na teološkom nivou, već na veoma ličnom. Njegova patnja je bila snažno iskušenje da odbaci Boga (za nas takođe važi to isto), ali nam njegova vernost daje hrabrost u nevolji. I Hristova pobjeda nad iskušenjem i Njegova spremnost da pretrpi patnju pružaju nam nadu da i mi možemo ostati ispravni.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 2,1-10.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Razgovor vođen između sotone i Boga na Nebu prikazuje kakvo veliko pitanje je bilo na kocki u velikoj borbi, a to je Božji karakter. Da li je Bog tiranin koji manipuliše ljudskim bićima putem straha ili podmićivanja, sve dok ne zadobije poslušnost – kako sotona želi da Ga prikaže – ili je On Otac pun ljubavi koji šalje svoga Sina da umre na krstu kako bi platio cenu naših greha? Vaša predstava o Bogu odrediće vaš položaj u ovoj kosmičkoj bici, kao i vaš odgovor na bol i patnju.

**Samo za učitelje:** Pored sve Jovove patnje, jedino pojavljivanje njegove supruge u izveštaju sigurno je bio jedan od najtežih udaraca koje je primio. Njen predlog da prokune Boga i umre možda je zapravo ponikao iz dobronamernog srca koje više nije moglo da podnese da gleda supruga u tolikom bolu. Ipak, njene reči i dalje označavaju poziv da se Jov prepusti sotoninim lažima o Bogu. Jov upravo to shvata. Koliko često sami stojimo u svojoj patnji, čak i pogrešno shvaćeni od onih koji nas najviše vole? Međutim, iako se njegova supruga više ne pojavljuje u Knjizi, rođenje još sedam sinova i tri kćeri možda ukazuje na obnovu Jovovog odnosa sa suprugom.

**Uvodna aktivnost:** Iako nam Deset zapovesti jasno kažu da ne pravimo fizički („rezani“) Božji lik (2. Mojsijeva 20,4.5), svi mi u svom umu imamo slike o Bogu. Biblija je prepuna metafora o Bogu. (Metafora je reč ili izraz za jednu stvar koja se koristi da uputi na neku drugu, kako bi pokazala ili sugerisala da su

međusobno slične.) Ove metafore nam kroz maštu ili slikovite reči pomažu da se približimo beskonačnoj stvarnosti Boga koju naš ograničen um ne može da shvati. Takva poređenja nam pomažu da razumemo ponešto o Njemu.

Ako samo pogledamo Psalme, pronaći ćemo širok spektar književnih slika o Bogu u formi metafora. Na primer, Bog kao Pastir (Psalam 23,1), Bog kao Sudija (Psalam 7,11), Bog kao Otac (Psalam 89,26), Bog kao Stena i Utvrda (Psalam 18,2), Bog kao Ratnik (Psalam 78,65.66). Ta lista mogla bi još da se nastavi. Kroz sve te metafore, Bog otkriva Sebe, kako bismo mi spoznali ko je On i kako deluje, a posebno da bismo upoznali Njegove glavne karakterne crte, a to su ljubav i pravičnost. S druge strane, sotonin stalni cilj je da iskrivi sliku o Bogu i ubedi čovečanstvo da poveruje u njegove laži i obmane u pogledu Božjeg karaktera.

Kakva je vaša lična predstava o Bogu, i kako ona utiče na vaš odnos s Njim? Što je još važnije, koliko se vaša slika o Bogu temelji na Bibliji?

## 2. KORAK – ISTRAŽITE

**Samo za učitelje: Čovek bi mogao da zatvori Knjigu o Jovu posle 10. stiha 2. poglavlja. Nakon što je ostao bez svog imetka, svoje dece i svog zdravlja, prima razorni udarac u vidu ženinog predloga da prokune Boga i umre. Zanimljivo je da na tom mestu jevrejski tekst navodi glagol „blagosiljati” umesto „prokleti”, kako bi se eufemizmom izbegla nezamisliva kombinacija reči *Bog* i *prokleti* u jednoj te istoj rečenici. Jov na to odgovara poredeći njene reči s rečima bezumnice, ali je ne osuđuje.**

Bilo kako bilo, Jov se opire izazovu da prihvati „lak” izlaz iz patnje. Odustajanje od Boga i umiranje u miru najjače je iskušenje kojem treba da se odupre. A on upravo to radi. Bog je odbranjen i potvrđen, a sotona nestaje. Slučaj zatvoren. Ipak, Knjiga se i dalje nastavlja ili, pre će biti, tek tu i počinje. I tako, u narednih 40 poglavlja, čitamo o Jovovoj unutrašnjoj borbi da prihvati svoje stradanje i pomiri se s Bogom koji njegov život drži u svojoj ruci.

### BIBLIJSKI KOMENTAR

Ove sedmice proučavaćemo brojna teološka pitanja koja se postavljaju u drugom poglavlju Knjige o Jovu. Postaje jasno da je Jovova patnja uistinu trenutak iskušenja koji predstavlja odjek izvornog kušanja u 1. Mojsijevoj 3. poglavlju i najavljuje Isusovo kušanje zabeleženo u Jevanđelju po Mateju 4. Zatim, tu je i tužilac (sotona), i Onaj koga on optužuje (Bog), čiji je sukob u osnovi ovog poglavlja.

## I Tipologija

(Podsetite se u razredu tekstova iz 1. Mojsijeve 3,1-8. i Jevanđelja po Mateju 4,1-11)

Tipologije stvaraju važnu vezu između Starog i Novog zaveta, usredsređujući se na ulogu i službu Isusa Hrista. Tipologija se može definisati kao proučavanje različitih osoba, događaja ili institucija u istoriji spasenja, posebno osmišljena od strane Boga da pronade antitipsko eshatološko ispunjenje u Hristu i stvarnosti Jevanđelja.

Ceo žrtveni sistem Starog zaveta predstavlja dobar predmet za proučavanje u okviru tipologije, ukazujući na Hrista kao na ispunjenje njegovih odlika i službi. Jovovo kušanje odzvanja u prvom kušanju Adama i Eve u Edemskom vrtu (1. Mojsijeva 3,1-8), premda postoje neke važne razlike: izvorno kušanje događa se u okruženju predivnog Edema, dok se Jovovo odigrava usred tragedije, patnje i smrti. Još jedna značajna razlika jeste ta što prvi ljudski par pada, ali se Jov odupire iskušenju da prokune Boga i posrne; na taj način, on postaje poput Hrista koji se, takođe, odupire kušanjima u pustinji. Mora se uzeti u obzir da je antitip (Hristos) uvek veći i potpuniji od tipa (Jova), te da Hristovo prevazilaženje iskušenja predstavlja pobedu nad grehom u velikoj borbi.

**Za razgovor:** Šta činjenica da se Jov odupire iskušenju da „prokune” Boga znači kada su u pitanju iskušenja sa kojima se mi susrećemo?

## II Sotonin pristup Nebu

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 1,6; 2,1, Jevanđelja po Luki 10,18. i Otkrivenja 12,3.7-9)

Jedno od zbunjujućih pitanja koje proističe iz proučavanja 1. i 2. poglavlja Knjige o Jovu tiče se sotoninog slobodnog pristupa Nebu koji on uživa. On se dva puta pojavljuje u Božjem prisustvu (O Jovu 1,6. i 2,1). Ipak, interesantno je zapaziti da u oba slučaja Bog pokreće razgovor i traži od sotone da položi račune za svoja dela. Očigledno je da je Bog taj koji drži konce u rukama, čak i u pogledu sotoninog pristupa Nebu. Takođe je zanimljivo da nakon svog drugog neuspelog pokušaja da navede Jova da odbaci Boga, sotona potpuno nestaje iz Knjige o Jovu, gotovo na isti način kao što je nestao posle trećeg kušanja Isusa u pustinji. Suprotno tome, brojni stihovi u Bibliji jasno govore o Isusovim kretanjima posle izlaska iz pustinje, i o Njegovom pristupu Božjem prestolu.

U Bibliji je prikazano da se sotona nalazio na Nebu u određenom trenutku. Tekst iz Otkrivenja 12,7-9. opisuje kako velika borba započinje bitkom na Nebu i završava se zbacivanjem sotone na Zemlju,

zajedno s trećinom anđela (Otkrivenje 12,4). Iako je događaje koji se odvijaju na Nebu i na Zemlji teško hronološki poređati, ovo proterivanje se događa pre stvaranja Zemlje, na kojoj sotona najpre kuša ženu u Edemu (1. Mojsijeva 3,1-8), a zatim se bori protiv njenog semena (1. Mojsijeva 3,15), Isusa Hrista, tokom Njegovog života na Zemlji.

U starozavetno vreme, sotona i dalje ima ograničen pristup Nebu (O Jovu 1,6; 2,1; uporediti: Zaharija 3,1), ali je uvek u podređenom položaju i pod Božjim autoritetom. Krst predstavlja trenutak kada pobeda nad zlim silama postaje vidljiva. Sotonin pristup Nebu više nije moguć (uporediti: Luka 10,18; Jovan 12,31). Stoga je sotona ograničen na Zemlju, gde će na kraju biti svezan u lance na hiljadu godina (Otkrivenje 20).

**Za razgovor:** Kako proučavanje o sotoninom pristupu Nebu rasvetljava vaše razumevanje granica koje Bog postavlja u pogledu veličine i siline iskušenja u vašem životu?

### III Božji sud

(Podsetite se u razredu tekstova iz 1. Korinćanima 4,9. i Otkrivenja 14,7)

Postoji zanimljiva dvosmislenost na početku Poruke trojice anđela iz Otkrivenja 14,7. „Čas suda Njegova” moglo bi se odnositi na sud na kom Bog predsedava kao sudija, ali i na to da se Njemu lično sudi. Čini se da je reč o namernoj dvoznačnosti s obzirom na to da oba smisla sadrže važnu teološku poruku. Iako je Bog svakako Sudija koji predsedava konačnim sudom u njegovoj istražnoj fazi (1844.), kao i u izvršnoj (Drugi Hristov dolazak, milenijum i uništenje zla), On je takođe sebe načinio transparentnim za temeljno proučavanje od strane univerzuma i u pogledu velike borbe i u pogledu plana spasenja, jer su oba događaja veliki predmet pažnje i sveta i anđela. Čitav univerzum priznaće ga za Boga ljubavi i pravde, a upravo je te dve karakteristike sotona pokušao da opovrgne i izopači.

**Za razgovor:** Šta znači biti poseban predmet pažnje univerzuma?

## 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Bog pokazuje neverovatno strpljenje za sotonine napade na Jova, koji su, u krajnjem smislu, usmereni na Njega, znajući da će Krst odgovoriti na sva pitanja, čak i na Jovova.

**Razmislite o ovome:**

1. Setite se trenutka kada ste vi ili neko koga poznajete bili lažno optuženi. Kako ste reagovali i kako se situacija okončala?
2. Kako ste iskusili Božje strpljenje u ličnom životu? Zašto je On imao toliko strpljenja sa sotonom?

**4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Sotona je i dalje otac svih laži, koji nastavlja da podmeće neistine o Božjoj deci.**

**Individualna aktivnost:**

Korak 1: Napravite kod kuće spisak laži o sebi koje je sotona pokušao da vam došapne na uvo. To može biti bolno iskustvo.

Korak 2: Uzmite taj spisak i spalite ga (ili ga na neki drugi način trajno uništite), znajući da vas Bog voli i posmatra kroz stvarnost Hristove žrtve na krstu, na kom vas je spasao.

---

## 4. BIBLIJSKA DOKTRINA - BOG I LJUDSKA PATNJA

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 10,8-12; Rimljanima 3,1-4; Kološanima 1,16.17.

#### **Učenici će:**

**Saznati:** Shvatiće kako i stvorena priroda i stvorena bića ukazuju na činjenicu da postoji Stvoritelj koji kontroliše čitav univerzum.

**Osetiti:** Doživeće potpuno otkrivenje Božjeg karaktera budući da je Bog poslao svog Sina da umre na krstu za naše grehe.

**Činiti:** Doneće čvrstu odluku da sledeći put kada ih snađe nevolja ne postavljaju pitanje: „Zašto, Bože?“, već „S kojim ciljem, Bože?“

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Bog u prirodi**

A. Šta nam u prirodi govori o Tvorcu punom ljubavi?

B. Kakva ograničenja postoje u onome što nam priroda može reći o Tvorcu punom ljubavi? Gde možemo saznati više o Njemu?

#### **II Osetiti: Bog na krstu**

A. Zašto su pitanje Boga punog ljubavi i pitanje ljudske patnje rešena kroz Hristovu smrt na krstu?

B. Kako je Jov doživeo razrešenje svojih pitanja o Božjem karakteru?

#### **III Činiti: Prepoznavanje Boga u našim patnjama**

A. Koja je naša uobičajena reakcija kada naiđu nevolje?

B. Kako možemo da prevaziđemo svoje ustaljene reakcije kad se susretnemo s bolom i patnjom u svom životu?

**Zaključak:** Božji karakter nalazi se u samom središtu velike borbe, kao i u pozadini većine pitanja u vezi sa ljudskom patnjom. Desiće se trenutak u istoriji ove planete, a nadamo se i u našem vlastitom životu, kada će se Bogu dati hvala za Njegovu neizmernu ljubav, čak i ako s ove strane večnosti nije odgovoreno na sve naše nedoumice.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** Rimljanima 1,18-20.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Zašto se loše stvari događaju dobrim ljudima? Ovo večito i sveopšte pitanje odzvanja još iz Jovovog vremena i proteže se kroz čitavu istoriju. Ljudi su ga oduvek sagledavali iz različitih uglova. Pa ipak, stvarno pitanje se ne tiče isključivo patnje, već i Boga koji je dozvoljava. S druge strane, pogled na stvaranje i prirodu otkriva Boga ljubavi koji je poslao svog Sina da umre za grehe čovečanstva. To je prava perspektiva iz koje se mogu dati odgovori na sva pitanja.

**Samo za učitelje:** Jedino sigurno u pogledu ljudskih nevolja jeste to da ćemo ih sigurno iskusiti tokom svog životnog veka, čak i ako ih još nismo doživeli. U nekom trenutku iskrsnuće to veliko pitanje: Kako Bog pun ljubavi može da dopusti takve nesreće, posebno ako se dešavaju dobrim ljudima (kao da bi činjenica da se događaju i lošima tu temu učinila lakšom za razumevanje!). Ova tema, takođe, izaziva stalan priliv argumenata od strane skeptika koji poriču postojanje Boga (punog ljubavi), i koji vernike često izlažu zbunjujućim pitanjima na koje nema lakih odgovora. U ovoj uvodnoj raspravi nije važno samo saslušati lična iskustva učenika o nevoljama koje su doživeli, i razgovorima sa skepticima, već se pobrinuti da im ova lekcija pomogne da prevaziđu pitanja koja počinju sa „zašto“.

**Uvodna aktivnost:** Poslušajte reči dobrog prijatelja kome je kćerka umrla od raka: „Poklopac sanduka spustio se sa surovom konačnošću. I dalje sam kroz zadnje staklo mogao da vidim kovčeg od svetle borovine, ali je pogrebnik pokrenuo motor i odvezao se. Gotovo. Mog deteta više nema! Naočare su mi se zamaglile od suza. Toliko je bolelo – kao da me je neko presekao na pola. Iako sam mesecima unapred

znao da će se to naposljetku desiti, čak i ako sam klimnuo glavom kad me je pogrebnik upitao može li da spusti poklopac, čak i ako se moj um odavno pomirio kad se Andrea molila, 'Gospode, dozvoli mi da umrem jer ne mogu više da se borim', čak i ako sam osetio olakšanje što više ne mora da trpi bol niti da se ikada više boji rezultata još jednog testiranja – moje je srce zavapilo, 'Ne! Toliko je nepošteno! Još je veoma mlada! Voleo bih da sam mogao da umrem umesto nje!' Andrea je imala samo dvadeset pet godina kad se njena bitka s kancerom završila."

Ovo nipošto nije jedinstvena priča i da bismo se u to uverili, svako na ovom mestu može da ubaci neko svoje lično iskustvo. Kako da se postavimo prema konceptu Boga ispunjenog ljubavlju u svetlu neshvatljive patnje koju doživljavamo u svom životu?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje: Tekst u Knjizi o Jovu 6,4-10. izražava dubok bol koji Jov oseća. Ovde nije samo dat prikaz Jovovih mentalnih frustracija u tekućoj intelektualnoj i teološkoj raspravi, već je opisano Jovovo iskustvo duboke egzistencijalne agonije. Jov opisuje Boga kao Ratnika (O Jovu 6,4), ali ne kao ratnika koji brani svoj narod kao u drugim tekstovima Starog zaveta (na primer, Psalam 18,29-42). Ovog puta Božje strele probadaju srce Njegovog vernog slugu, Jova, a bol koji doživljava nagoni ga da moli Boga da ga „satre” (O Jovu 6,9). Jov je u potrazi za nekom vrstom razrešenja, bilo pozitivnog ili negativnog. On ne može nastaviti da živi u neizvesnosti usled nesposobnosti da razume Božje postupke. Ovo zapravo odražava način na koji su drugi biblijski pisci pristupali ovoj temi (uporediti: Psalam 38,2; 88,13-18; 120,4), a koji ima univerzalni i vanvremenski prizvuk.**

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Patnja je zaista univerzalna i bezvremenska tema. Knjiga o Jovu je obrađuje na način koji je i danas relevantan, čak i nakon tri i po hiljade godina istorije ispunjene ličnim i kolektivnim stradanjima. Važno je ispitati istorijsku pozadinu Knjige i shvatiti kako se pitanje Boga i patnje posmatra i doživljava od vremena Stvaranja pa sve do svršetka vremena.

#### **I Istorijska pozadina Knjige o Jovu**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 1,1, Knjige proroka Jezekilja 14,14.20 i Knjige apostola Jakova 5,11)

Većina komentatora se slaže da je teško tačno odrediti vreme i mesto pisanja Knjige o Jovu. Elen Vajt pominje da je Mojsije napisao Knjigu o Jovu za vreme svog boravka u Midijanu, negde između 1490. i 1450. godine pre nove ere, dakle pre Izlaska iz Egipta. Rabinska tradicija u Talmudu takođe ukazuje na Mojsija kao njenog autora (Traktat Baba Batra 14b).

Bilo kako bilo, sam izveštaj možda je mnogo stariji, a neki ga povezuju s vremenom patrijaraha i Avrama (oko 2000. p.n.e.). Upućivanje na zemlju Uz, u Knjizi o Jovu 1,1, dovodi se u vezu s tekstom iz Plača Jeremijinog 4,21, u kome Jeremija ukazuje na Uz povlačeći paralelu s Edomom. Priroda Edoma odražava sliku upotrebljenu u Knjizi o Jovu, na primer, u okviru rudarskih aktivnosti opisanih u Knjizi o Jovu 28,1-11. koristi se pet različitih reči za zlato i trinaest raznovrsnih izraza za drago kamenje i plemenite metale. Nedavna arheološka istraživanja pokazala su da je najmanje trinaest rudnika bakra postojalo u oblasti Kirbat en-Nahas, koja leži jugoistočno od Mrtvog mora u današnjem Jordanu, nekadašnjem Edomu.

Neki su takođe predočili da Jov uopšte nije istorijska ličnost, te da je Knjiga pre književna mudrost negoli istorijski zapis. Mada je Knjiga o Jovu bez sumnje veoma književna i poetična po svojoj prirodi (uporediti: Jezekilj 14,14,20; Jakov 5,11), više dokaza ukazuje na istinsko postojanje čoveka po imenu Jov. Ipak, geografske i vremenske reference u Knjizi su retke, što je ovu Knjigu istaklo kao delo sa snažnom univerzalnom i bezvremenskom porukom. Istovremeno je utešno znati da je Jov bio stvarna ličnost koja je propatila koliko pate i mnogi od nas.

## **II Opšte i posebno Otkrivenje**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 12,8-10; Kološanima poslanice 2,16, 17. i Rimljanima poslanice 1,18-20)

Sotonin napad na Jova uistinu je usmeren neposredno protiv Boga. Taj sukob počiva u srcu velike borbe. Rešavanje sukoba u vezi sa Božjim karakterom mora se temeljiti na poznavanju Boga i svemu što je On otkrio o Sebi, a ne na sotoninim iskrivljenim tumačenjima.

Mi obično uokvirujemo svoje shvatanje opšteg (ili prirodnog) i posebnog otkrivenja u ovom širem kontekstu poznavanja Boga. Oba oblika otkrivenja prisutna su u Knjizi o Jovu. Svaki čovek ima mogućnost da upozna Boga kroz prirodu (Rimljanima 1,18-20). Ni spoznaja o Bogu, ni priznanje Njegovog postojanja ne znače nužno da ga lično poznajemo. Ipak, ono što vidimo u prirodi ukazuje na Boga kao Stvoritelja. Pavle u Rimljanima dalje govori o osnovnom moralu koji je Bog usadio u ljudska bića, a koji se odražava u prirodnom poretku (Rimljanima 2,14.15). Međutim, grešni svet i grešna čovekova priroda zamračili su to opšte znanje o Bogu i osnovni moral, zbog čega se javila potreba za posebnim otkrivenjem. Bog se otkrio u svojoj Reči, a najpotpunije otkrivenje o Bogu nalazi se u Hristu koji je otelotvoreni Božji *logos* („Reč”) (uporediti: Jovan 1,1-3). Oba ova aspekta, opšte i posebno otkrivenje, nalazimo u Knjizi o Jovu. Budući da opšte otkrivenje upućuje na Boga (O Jovu 12,7-10), ono ipak može da pruži zadovoljavajuće odgovore na

Jovova pitanja. No, samo Božje posebno otkrivenje na kraju Knjige – Njegove reči neposredno upućene Jovu – konačno obezbeđuje prave odgovore (O Jovu 38-41).

**Razmislite o ovome:** Definišite opšte i posebno otkrivenje. Kako ona produbljuju naše razumevanje Božje ličnosti?

### III Teodiceja kroz istoriju

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 10,8-12)

Teodiceja je fundamentalno pitanje zašto Bog koji je dobar dozvoljava zlo. Proučavaoce Biblije ono zbunjuje onoliko dugo koliko Biblija postoji, iako se izraz *teodiceja* pripisuje nemačkom filozofu Gotfridu Lajbnicu (1710). Govorimo o Avgustinovoj, Irinejevoj, Origenovoj teodiceji i drugim, koje u konačnoj analizi predstavljaju pokušaje da se opravda Bog iz ljudske, filozofske i racionalističke perspektive. Možda, ipak, Bogu nisu potrebni naša nastojanja u tom pravcu? Možda su Njegova otkrivenja u Knjizi o Jovu i šire dovoljna da ukažu na Boga punog ljubavi koji radije brani i pravda Jova nego što za sebe traži to isto.

**Razmislite o ovome:** Da li se i na koje načine borite s idejom teodiceje? Kakav je vaš odgovor na pitanje koje ona postavlja? Kako se krst uklapa u bilo kakvu teodiceju?

## 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Veliko pitanje ljudske patnje i Božjeg karaktera ima vrlo praktičnu primenu u našem životu. Ono daleko prevazilazi teološku i filozofsku dimenziju.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Razmislite o trenucima patnje u svom životu kada ste možda bili ogorčeni na Boga. Kako se možete osloboditi tih gorkih osećanja u svom odnosu sa Njim?
2. Šta je sa sličnim osećanjima koje gajite prema drugima? Kako se osećate kad vam neko nanese nepravdu? Na koje načine skrivate ili potiskujete ogorčenje prema onima koji su vas povredili? Šta možete da preduzmete da se oslobodite osećanja povređenosti i gneva, te da umesto toga negujete

isceljenje i obnovu?

#### **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Kakvom Bogu služimo? Moramo biti svesni svojih predstava o Bogu jer ćemo Ga i drugima prikazati onako kako ga sami doživljavamo.**

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Tokom sedmice razmišljajte o svojoj omiljenoj slici o Bogu u Bibliji, možda omiljenoj priči ili metafori (Bog kao Pastir, Stena, Tvrđava, i tako dalje).
2. S razredom podelite svoju omiljenu sliku Boga.

---

## 5. BIBLIJSKA DOKTRINA - PROKLET DA JE DAN

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 7,7-21; Psalam 8,4-6; Jovan 11,11-14.

**Učenici će:**

**Saznati:** Istražiće biblijski koncept verovanja o stanju mrtvih, kako je izneto u Jovovim jadikovkama.

**Osetiti:** Saosećaće s Jovom u iskazivanju njegove patnje potresnim jezičkim izražavanjem i slikama.

**Činiti:** Prihvatiće biblijski pogled na ljudski rod, koji pronalazi svoj najdivniji izraz u Hristovom utelovljenju i umiranju za nas.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### I Saznati: Stanje mrtvih

1. U kojoj je meri vera u besmrtnost duše prodrla u savremenu kulturu?
2. Koje su praktične primene biblijskog verovanja da mrtvi „spavaju“ kada umre voljeno biće?

#### II Osetiti: Patnja s Jovom

1. Šta je gore: Jovovo stradanje ili naša lična patnja? Objasnite.
2. Kako zadržati empatiju u stalnom prilivu novih vesti i slika koje svedoče o ljudskoj patnji širom sveta?

#### III Činiti: Stanje živih

1. Kako biste odgovorili na Jovovo egzistencijalno pitanje: „Ko je čovek?“
2. Kako Hristov život i smrt doprinose davanju odgovora na to pitanje?

**Zaključak:** Patnja i smrt blisko su isprepletani u Knjizi o Jovu, a misli o umiranju (ili proklinjanju dana Jovovog rođenja) sve vreme se provlače kroz poglavlja u kojima je zabeleženo Jovovo jadikovanje. Kroz njegov bol učimo o smrti, ali isto tako i o životu, i o tome kako je Hristos pobedio smrt i greh. Poznavanje ovih veoma važnih pitanja na temelju Biblije treba da nas učini spremnijima da saosećamo s ljudima koji pate.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 6,1-3.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Engleska reč *compassion* (*saosećanje*) potiče od latinskog prefiksa *com* („zajedno”) i glagola *pati* („patiti”). Kada smo saosećajni, patimo zajedno s osobom koja doživljava neku bol. Jovova patnja koja ga je fizički i emocionalno dovela do praga smrti, poziva nas da učestvujemo u njegovom bolu i naučimo lekciju o životu i smrti iz biblijskog ugla. Međutim, naša sposobnost da pokažemo empatiju uvek će biti ograničena. S druge strane, Bog je poslao svog Sina da pati s nama i da umre za nas.

**Samo za učitelje:** Ovonedeljna pouka govori o Jovovim snažnim osećanjima izazvanim patnjom: on proklinje dan kad se rodio (O Jovu 3,1-10), razmišlja o uzaludnosti života i razmatra sopstvenu smrt (O Jovu 7,1-11). Ipak, važno je shvatiti da su ova razmišljanja izvedena iz biblijskog pogleda na svet jednog pojedinca koji ne smatra samoubistvo jednom od mogućnosti. Iako Jov nesumnjivo pokazuje simptome depresije, njegove misli o smrti uperene su prema želji da mu Bog dozvoli da umre, kako bi okončao svoju patnju.

**Uvodna aktivnost:** Jedna stara indijanska poslovice kaže da je čoveka moguće razumeti samo ako se u njegovim mokasinama pređe nekoliko kilometara. Postoje brojne varijacije na ovu izreku, ali suština ostaje ista: moramo se staviti u nečiji položaj da bismo zaista razumeli kako je tom čoveku i kroz šta sve prolazi.

Sledeći primer ilustruje tu ideju. Martinov najmlađi sin voli da stavlja očeve naočare čija stakla imaju vrlo visoku dioptriju. Sin se uvek divi promeni perspektive i drugačijem izgledu stvari kada posmatra kroz očeve naočare. Međutim, on ih ne može nositi predugo, već se radosno vraća sopstvenoj

vizuelnoj stvarnosti.

Razmislite o onim trenucima u svom životu kada ste stavili nečije „naočare“ i dobili priliku da vidite kako svet izgleda iz ugla druge osobe. Ovi trenuci su važni zbog stvaranja empatije ili saosećanja prema onome kroz šta drugi prolaze. Šta možemo reći na osnovu ovog iskustva dečaka koji stavlja tatine naočare, koliko daleko može empatija da seže? Šta je sve ograničava?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje: Kako odmičemo od uvodnih glava Knjige o Jovu i počinjemo detaljnije da proučavamo različite govore, vidimo kako najpre Jov, a potom i trojica njegovih prijatelja razvijaju raspravu. Imajući to u vidu, važno je da razumemo da su prva dva poglavlja i poslednje poglavlje Knjige pisana proznim stilom, dok su sve ostale glave date kroz poeziju (O Jovu 3,3-42,6). Jedna od osnovnih karakteristika jevrejske poezije jeste paralelizam koji postoji između različitih poetskih stihova, kao na primer u Knjizi o Jovu 8,3: „Eda li Bog krivo sudi? ili Svemogući izvrće pravdu?“**

**Nakon toga, drugo važno poetsko sredstvo u Knjizi o Jovu jeste bogata mašta koja se koristi u celoj Knjizi i koja moćno ilustruje sve izrečeno; recimo, slika unajmljenog radnika i njegovog trudbeništva u Knjizi o Jovu 7,1-6, predstavlja Jovov mučenički život „bez nade“ (O Jovu 7,6). Značajno je pomenuti ta sredstva tokom razgovora u razredu da bismo shvatili na koji način su upotrebljena da obogate naše razmevanje Svetog pisma.**

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Jovove jadikovke zapravo predstavljaju odjek biblijske antropologije koja baca svetlost na Jovov stav prema životu i smrti. Premda su one tek to – žalopojke – i otuda usredsređene na smrt i ono što je negativno, jadikovke takođe otvaraju put ka komunikaciji s Bogom. Ako Bogu uputimo čak i naša najgorčena žaljenja, obratili smo se tačno kome treba i Bog ih prima.

### **I Struktura Knjige o Jovu**

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige o Jovu 1-42)

U ovoj tački našeg proučavanja Knjige o Jovu možda će biti interesantno pogledati književnu strukturu Knjige kada Jov i njegovi prijatelji počinju da zalaze u rasprave. U nastavku je pregled koji se

usredsređuje na najvažnije delove Knjige:

1. Prolog (*O Jovu 1.2*) – pisan u proznom stilu
2. Prvo Jovovo oplakivanje (*O Jovu 3*) – od ovog poglavlja pa sve do 42,7. pisano u stihu
3. Prvi ciklus dijaloga: Elifas (*O Jovu 4.5*); Jov (*O Jovu 6.7*); Vildad (*O Jovu 8*); Jov (*O Jovu 9.10*); Sofar (*O Jovu 11*); Jov (*O Jovu 12-14*)
4. Drugi ciklus dijaloga: Elifas (*O Jovu 15*); Jov (*O Jovu 16.17*); Vildad (*O Jovu 18*); Jov (*O Jovu 19*); Sofar (*O Jovu 20*); Jov (*O Jovu 21*)
5. Treći ciklus dijaloga: Elifas (*O Jovu 22*); Jov (*O Jovu 23.24*); Vildad (*O Jovu 25*); Jov (*O Jovu 26.27*)
6. Jovov monolog (*O Jovu 28-31*)
7. Elijujov govor (*O Jovu 32-37*)
8. Božji odgovor i Jovovo pokajanje (*O Jovu 38-42,6*)
9. Epilog (*O Jovu 42,7-17*) – proza

Zanimljivo je zapaziti da nakon prve Jovove jadikovke u 3. poglavlju, prva dva dijaloška ciklusa imaju skoro identičnu strukturu, jedan prijatelj govori, a Jov uzvraća. Treći ciklus je kraći i vodi ka Jovovom produženom monologu. Elijujov govor služi kao pauza pre nego što Bog konačno prozbori. Sve ovo snažno usmerava pažnju prema Božjem odgovoru, koji predstavlja književni vrhunac Knjige o Jovu. Nakon Njegovog odgovora, epilog (napisan u prozi kao i prolog, ne u stihovima) zatvara Knjigu o Jovu koja je bez sumnje predivno delo književne umetnosti.

**Razmislite o ovome:** Šta još zapazate kada posmatrate strukturu Knjige o Jovu?

## II Stanje mrtvih

(Podsetitte se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 14 i Jevanđelja po Jovanu 11,11-14)

Iako Jov najverovatnije nije imao nameru da njegov govor služi kao osnova za biblijsku doktrinu o stanju mrtvih, izjave date u raspravama jasno pokazuju da on razume smrt kao nesvesni san, što je isto ono stanovište koje je naznačeno i u ostatku Biblije. Interesantno je primetiti da od dve biblijske knjige

(Knjiga o Jovu i 1. Mojsijeva) koje su prve napisane, Knjiga o Jovu se bavi problemom patnje i smrti, onim temama koje su tokom stoleća izvitoperene da pogrešno oslikaju Božji karakter i navedu ljude da poveruju u besmrtnost duše. Oba problema vraćaju nas unazad na prvu sotoninu laž u Edemu (uporediti: 1. Mojsijeva 3,1-5). Jov govori o ljudskom životu kao prolaznom (O Jovu 14,2), suprotstavljajući ljudsku smrtnost Božjoj isključivoj besmrtnosti (1. Timotiju 6,16). Zatim poredi čovekovu smrt sa snom (O Jovu 14,10-12; uporediti: Psalam 13,3; Jeremija 51,39.57; Danilo 12,2), tokom kojeg ne postoji svesno stanje (Propovednikova 9,5.6).

Budući da u Svetom pismu postoji sklad i kontinuitet između Starog i Novog zaveta, ta predstava o smrti kao snu preuzeta je u Novom zavetu i Isus je lično na najupečatljiviji način primenjuje na smrt svog prijatelja Lazara (Jovan 11,11-14). Njegovi učenici i apostoli ponavljaju to shvatanje smrti kao sna u svim svojim spisima (Dela 7,60; 1. Korinćanima 15,51.52; 1. Solunjanima 4,13-17; 2. Petrova 3,4). Naposljetku, završne scene Knjige Otkrivenja upućuju na vreme kada više neće biti patnje ni smrti (Otkrivenje 21,4), kada će nastupiti vaskrsenje u večni život ili konačno uništenje (1. Korinćanima 15,26, Otkrivenje 2,11; 20,14; 21,8).

**Razmislite o ovome:** Zašto je verovanje u besmrtnost duše toliko zastupljeno u hrišćanskim crkvama? Kako to utiče na našu predstavu o Bogu?

### III Stanje živih

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 7,17-21; 14,13-15; 19,25.26. i Jevanđelja po Jovanu 3,16)

Nijedna biblijska antropologija ne bi bila potpuna da se bavila isključivo ljudskom smrću. I zaista, biblijska metafora za smrt koja je kao san nagoveštava buđenje, a buđenje vodi učenju o vaskrsenju koje nas pak dovodi do Isusa Hrista. Na veliko pitanje „Šta je čovek?“ u Knjizi o Jovu 7,17. može se odgovoriti jedino osvrtom na život, smrt i vaskrsenje Božjeg Sina, čiji povratak u život služi kao garancija naše pobede nad smrću (Jovan 5,28.29). Jov je već imao predstavu o tom vaskrsenju (O Jovu 19,25.26). Otac koji je poslao Sina da umre za naše grehe odgovara na sva pitanja života i smrti jednom i zauvek (Jovan 3,16).

**Razmislite o ovome:** Kako se borite s idejom teodiceje? Koji je vaš odgovor?

### **3. KORAK – PRIMENITE**

**Samo za učitelje:** Svako od nas prolazi kroz trenutke kada ga savlada malodušnost i kada oseti da ne može više da se nosi s tolikom patnjom. Jovove jadicovke mogu nam pomoći da usmerimo svoju tugu i žaljenja na pravu adresu.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Neki hrišćani osećaju krivicu zbog svojih depresivnih misli. Zašto je to tako?
2. Kako se vi nosite s stvarnošću crnih misli i depresijom?

### **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje:** Potištenost je vrlo stvaran problem i unutar Crkve i izvan nje. Važno je ukazati na to pitanje iz hrišćanskog ugla.

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Pozovite nekog govornika u goste, možda propovednika ili psihologa iz Crkve, da na času Subotne škole iznese temu o depresiji. Bilo bi dobro uključiti neke praktične strategije u borbi protiv depresije.
2. Doprte do nekoga ko prolazi kroz depresiju i podelite s tom osobom vaš nedavno stečen uvid u temu. Postarajte se da se s njom molite.

---

## 6. BIBLIJSKA DOKTRINA - NEZASLUŽENA KLETVA?

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 4,1-21, Matej 7,1.

**Učenici će:**

**Saznati:** Razumeće ulogu Jovovih prijatelja koji su došli da tuguju sa njim.

**Osetiti:** Osetiće Jovovu ranjivost i razočaranost kada Elifas počne da govori o uzroku Jovove patnje.

**Činiti:** Uzdržaće se od olakog osuđivanja drugih dok istovremeno neće zapostaviti značaj biblijskog ohrabrenja.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### I Saznati: Savetovanje u žalosti

A. Kako su vas drugi prihvatili i ponašali se prema vama kada ste doživeli određenu patnju?

B. Kakva je reakcija drugih na vašu bol vama bila od najveće pomoći?

#### II Osetiti: Elifas

A. Koliko Elifas zaista greši kada govori o uzroku i posledici greha? Zašto nije u pravu?

B. Šta možemo da naučimo od Elifasa (i Jovove reakcije na njegove reči) u smislu odgovarajućih teoloških odgovora na patnju?

#### III Činiti: Osuda i bodrenje

A. Koliko kategorično treba da razumemo zapovest da ne sudimo datu u Jevanđelju po Mateju 7,1?

B. Gde biste vi povukli tanku liniju između suđenja drugima i biblijskog koncepta ohrabivanja?

**Zaključak:** Iako dolazak Jovovih prijatelja sadrži elemente utehe za prijateljevo stradanje, onog časa kada progovore, oni pažljivo ali ipak nemilosrdno sude Jovu na osnovu onoga što smatraju ispravnom teologijom. Premda nije sve pogrešno u njihovoj teologiji, u srži je netačno. Štaviše, laki odgovori i teološka uopštavanja nikada ne treba da budu odgovor na patnju.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** Psalam 119,65-72.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Verodostojan i dobar sud može biti donet samo pod uticajem Božjeg poučavanja i Božjih uputstava (na jevrejskom reč *Tora* znači uputstvo, poučavanje). Psalmista je prepoznao tu istinu u Psalmu 119,66, u najdužem od tri takozvana Tora psalma (Psalmi 1,19 i 119). (To su Psalmi u kojima su Gospodnja uputstva i poučavanje središnja tema.) Ponekad je pravi sud, prema mudrosti ovog sveta, izrazito drugačiji od očekivanog (1. Korinćanima 3,19). Bilo da mudrost odstupa od uobičajenog ili je uobičajena, moramo se postarati da u našoj primeni te mudrosti ne preuzmemo na sebe Božju ulogu u suđenju (kao što je Elifas učinio), da se ne bi i nama sudilo.

**Samo za učitelje:** Ko se suočio sa patnjom, a da nije pokušao da pruži jednostavan odgovor u pokušaju da izvuče neki smisao iz onoga što je besmisleno, ili čak da pruži neku nadu, ma koliko se iskrivljenom ona činila? „Možda je Bog dozvolio da ti sin pogine u saobraćajnoj nesreći zato što je znao da bi on kasnije u životu okrenuo leđa Bogu i Crkvi.” Iako ti pokušaji gotovo da odzvanjaju tonom apsurdnosti iz udobne fotelje običnog života, iznenada podižu svoje izdeformisane glave u trenucima patnje, a uzdižu ih dobronamerni susedi, prijatelji, pa čak i članovi porodice. Jovovi prijatelji nisu nikakav izuzetak, pa možda ni mi ne bi trebalo da žurimo da ih osudimo jer su, na kraju krajeva, došli da teše Jova.

**Uvodna aktivnost:** Dok su radili kao misionari u prelepoj Boliviji u Južnoj Americi, jedan čovek i njegova porodica primili su tragičnu vest. Čovekov otac poginuo je u saobraćajnoj nesreći u mestu u kome je živeo na drugom kraju sveta. Posle prvobitnog šoka, misionar je otišao da porazgovara s upravnicima ustanove u kojoj je u to vreme radila njegova porodica. Trebalo je da ih obavesti o svom gubitku, te da

smisli na koji način da otputuje kući da bi prisustvovao očevoj sahrani i ostavinskoj raspravi.

Kasnije se nije najbolje sećao onoga što im je kazao, ali se jedne pojedinosti jasno sećao: trenutka kada su njih četvorica – uključujući i njega samog – zajedno sedeli na klupi u vrtu ispred upravne zgrade, plakali i držali se za ruke, dajući jedni drugima podršku. Upravnici su lili suze žalosni zbog njegovog gubitka. Kroz sjajan zastor sopstvenih suza i tuge, čovek je odjednom počeo malo više da ceni Jovove prijatelje. Jer, kada su pristigli sa različitih strana, sedeli su s Jovom sedam dana, plakali i sudelovali u njegovoj žalosti ne progovorivši ni reč (O Jovu 2,11-13).

Šta možemo naučiti od Jovovih prijatelja iz ovog dela izveštaja?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje: Verovatno je u toku proučavanja ove pouke lako biti kritički nastrojen prema Elifasu, te osuditi njegovo pogrešno versko učenje kao bezosećajno i veoma daleko od Božje ljubavi. Međutim, mogli bismo se tada naći u istom položaju koji je Elifas zauzeo prema Jovovoj patnji: da osuđujemo Elifasa prema obrascu ispravne ili pogrešne teologije, što se ne poklapa uvek sa stvarnošću. Kao što treba da se držimo podalje od načina na koji su Elifas i ostali Jovovi prijatelji osudili njega, tako treba da se držimo podalje i od osuđivanja njegovih prijatelja zbog pogrešnog učenja i nemilosrdnog pristupa Jovovom bolu.**

**Ovde je važnije pitanje kako mi, kao adventisti, možemo umanjiti patnju oko sebe i pronaći odgovarajuće reči za one koji kroz nju prolaze.**

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Kako da se ispravno postavimo prema ljudima koju doživljavaju neku nevolju? Kako da budemo saosećajni poput Jovovih prijatelja koji su s njim sedeli i žalili sedam dana, a da istovremeno ne upadnemo u kliše davanja lakih odgovora na zbunjujuće situacije s kojima se u životu suočavamo? Kako da se odnosimo prema vlastitoj patnji iz biblijske perspektive?

### **I Tugovanje**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 2,11-13, Knjige Propovednikove 7,2. i Psalma 30,5)

Jovovi prijatelji su došli i proveli sedam dana sa njim, odakle je vrlo verovatno potekao sedmodnevni jevrejski obred oplakivanja nazvan „*shiva* (sedam).” Sedam dana empatije i saosećanja. Zanimljivo je primetiti da je Jov taj koji prekida tišinu po isteku tih sedam dana u nastojanju da razume i prihvati svoj bol.

Postoji nešto zajedničko u načinu na koji mi, kao ljudska bića, shvatamo i prihvatamo žalost. Kao hrišćani možemo da pomognemo drugima (ponekad i sami sebi) tako što ćemo imati na umu ova četiri koraka:

1) Uzrok našeg bola treba prihvatiti kao realnost. Postoji zanimljiva težnja u ljudskom umu da zatvori naša mentalna vrata za pojedinosti koje nam se ne sviđaju, nadajući se da će na taj način one nekako nestati. Ako želimo da razumemo svoj bol i patnju, prvi korak jeste da ih prihvatimo kao stvarne.

2) Drugi korak u „procesu oplakivanja” jeste spremnost da se stvarno pretrpi bol i gubitak. Niko ne voli da pati. To je ljudski instinkt da bi se izbegao bol. Međutim, ako želimo da krenemo ka unutrašnjem isceljenju, moramo biti spremni da pođemo dolinom sena smrtnoga, kako stoji u Psalmu 23,4. S bolom se treba suočiti i treba ga iskazati.

3) Ako želimo da prihvatimo patnju, moramo se ponovo uključiti u život. Ako je nekome preminulo dete ili supružnik, moguće je da će osoba poželeti da se vrati onim poznatim mestima koja su zajedno posećivali. Nije zdravo voditi život u kom se nastoji izbeći sve što nas može podsetiti na naše voljene. Prošetati istom plažom kojom smo uvek zajedno šetali može da bude bolno iskustvo, ali takođe i početak nečeg novog. Ponekad provodimo mnogo vremena u brižljivom uramljivanju naših uspomena i ispunjavanju života njima, tako da nema mesta za novi život. Sećanja su dobra i važna, ali život ide dalje. Naš život ne bi trebalo da bude prašnjavi muzej ispunjen fotografijama umrlih.

4) Poslednji korak jeste opraštanje s onima koje smo voleli. Bilo da se radi o pokojnom supružniku ili preminuloj bebi, izgubljenom poslu ili uginulom ljubimcu – bol usled gubitka javlja se na svim nivoima. Ipak, moramo doseći tačku u kojoj ćemo svesno kazati „Zbogom.”

**Razmislite o ovome:** Kako su vam ova četiri koraka pomogla kroz proces tugovanja?

## II Elifasov govor

(Podsetite se u razredu teksta iz 4. i 5. poglavlja Knjige o Jovu)

Prvi odgovor na Jovovo oplakivanje u 3. poglavlju daje Elifas Temanac. (Teman se nalazi u Edomu; u 1. Mojsijevoj 36,11. zabeleženo je da je Teman Elifasov potomak, iz roda Isavovog.) Čovek gotovo poželi da je Elifas Temanac samo ćutao. Nažalost, govorio je. Njegove reči (O Jovu 4. i 5. poglavlje) obeležene su retributivnom teologijom jer utvrđuju neposrednu povezanost između Jovovog greha i Božje kazne. Njegove uvodne reči iznete su u najpozitivnijem svetlu; on hvali Jova za njegovu ulogu savetnika u

ranijim vremenima (O Jovu 4,1-4). Međutim, kasnije, u petom stihu, menja ton („A sada kad dođe na tebe, klonuo si; kad se tebe dotače, smeo si se”), ukazujući na to da nevini ne propadaju (O Jovu 4,7. 8). On ovu tvrdnju opravdava sopstvenim zapažanjima, ali isto tako i nekim tajnim otkrivenjem koje mu je došlo u neobično opisanom snu (O Jovu 4,12-16), pri čemu su oba izvora znanja visoko subjektivna.

Potom, u sledećem poglavlju, Elifas naglašava suštinu svoje poruke, zaključujući da se Jov sigurno poneo poput bezumnika (O Jovu 5,1-5), te završava pozivom da se Jov okrene Bogu (O Jovu 5,8), pokaje se i još jednom zatraži božansku milost (O Jovu 5,11-18). Iako postoji veza između poslušnosti i blagoslova (ili neposlušnost i prokletstva) što je biblijski stav, veliki je problem što su u većini slučajeva prilike složenije nego što naša ljudska zapažanja mogu da dokuče. Naša odgovornost je da podignemo trsku stučenu, a ne da je prelomimo (Isaija 42,3), što nadmeni Elifas nije uspeo da učini.

**Razmislite o ovome:** Zašto je lako doneti zaključke slične onima koje je Elifas izneo u svom govoru?

### III Osuda i ukor

(Podsetite se u razredu tekstova iz Jevanđelja po Mateju 7,1.2; Rimljanima poslanice 3,19. i Jevrejima poslanice 12,5)

Mnogi komentatori istakli su očiglednu suprotnost između kategoričkog naloga datog u Jevanđelju po Mateju 7,1. („Ne sudite da vam se ne sudi”; uporediti: Rimljanima 2,1; 14,10.13; Jakov 4,11.12; 1. Korinćanima 4,5) i drugih izjava u Bibliji koje, čini se, ohrabruju davanje suda (na primer, 1. Korinćanima 2,15; 5,12.13; 6,1-4). Kontekst igra važnu ulogu u rešavanju napetosti: iako Biblija jasno zabranjuje osuđivanje zasnovano na ljudskim običajima ili na licemernom stavu, ona ohrabruje donošenje sudova u skladu s Božjim merilima i Njegovom Rečju (Jovan 7,24), ali pre svega u ljubavi.

**Razmislite o ovome:** Kakvo mesto biblijski ukor zauzima u životu hrišćana?

## 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Nama se čini tako prirodnim da povezujemo patnju s grehom. Često tu povezanost zasnivamo na subjektivnim izvorima sličnim onima koje je Elifas koristio da izgradi svoj stav.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kada drugima svedočimo o Božjem karakteru, kojim se izvorima služimo da potkrepimo svoje tvrdnje? Da li se one temelje na nečem drugom osim Biblije?
2. Da li patnju nekada treba da povežemo s grehom? Ako treba, kada i pod kojim okolnostima?

**4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Kao adventisti, ponekada nas optužuju da smo legalisti kao što mi Jovove prijatelje smatramo legalistima. Dobra vest je da – nismo!**

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Sastavite listu onoga što treba i ne treba činiti u pogledu poštovanja Subote. Zatim popričajte o toj listi s vašim razredom i postavite važno pitanje: da li je taj spisak dozvola i zabrana najbolji način poštovanja Subote? Zašto jeste ili zašto nije?

---

## 7. BIBLIJSKA DOKTRINA - BOŽANSKA KAZNA

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 11,7.8; 2. Petrova 3,5-7.

**Učenici će:**

**Saznati:** Uporediće istorijske primere Božjeg retributivnog suda sa Jovovom specifičnom situacijom.

**Osetiti:** Ceniće Božji suverenitet budući da se On kroz istoriju bavio ljudskim rodом s ljubavlju i pravednošću.

**Činiti:** Tražiće zdravu, biblijsku ravnotežu u razumevanju Božje pravde i milosti u svom životu i životima drugih.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Retributivni sud**

A. Kako razumete ono što se dešavalo u vreme Potopa i u Sodomu i Gomori u smislu Božjeg retributivnog suda?

B. U čemu je razlika između tih događaja i načina na koji su prijatelji postupili prema Jovu?

#### **II Osetiti: Božja nedokučivost**

A. Šta nas ograničava da shvatimo način na koji Bog postupa prema čovečanstvu tokom čitave istorije?

B. U šta možemo biti sigurni kad je odnos Boga prema nama u pitanju, čak i ako ne shvatamo Njegove puteve?

#### **III Činiti: Pronalaženje ravnoteže**

A. Da li Bog i dalje koristi neposredne retributivne sudove u naše vreme? Objasnite.

B. Kako je moguće pronaći ravnotežu u našem sagledavanju Božje blagodati i milosti?

**Zaključak:** Vildad i Sofar ističu svoju poentu tonom koji postaje sve oštrije dok Jov potvrđuje sopstvenu nedužnost. I mada se u Bibliji javlja neposredni retributivni sud, Božji putevi nisu naši putevi, i nije na nama da određujemo kada Bog direktno kažnjava, a kada ne. Naš je zadatak da ublažimo patnju ma koji da je njen uzrok.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** 2. Petrova 3,5-7.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Doći će Dan konačnog suda kada će Bog uništiti zlo i njegovog pokretača. Važno je da prepoznamo Boga kao Onog ko je aktivno uključen u taj proces i ko daje obilne istorijske dokaze u čitavoj Bibliji da nas uveri u konačni ishod velike borbe. Međutim, nije sva patnja primer Božje retributivne kazne, i kod te pretpostavke Jovovi prijatelji strahovito su pogrešili.

**Samo za učitelje:** Jedinstvo naše Crkve često se dovodi u pitanje gledištima koja predstavljaju krajnosti. Međutim, oni koji predstavljaju te krajnosti tvrde da jedino pristajanje uz njihov pogled na svet neće ugroziti istinu. Čini se da nam je veoma teško da pronađemo neki uravnoteženi pristup, kompromis koji podržava jedinstvo.

**Uvodna aktivnost:** Svima nam je poznata tužna priča o ubistvu dece u Vitlejemu koje je usledilo posle Isusovog rođenja (Matej 2,13-18). Podsećanja radi: Preživela su samo ona deca koja su imala tri godine ili više od tri; svu decu mlađeg uzrasta surovo su pobile Irodove pristalice. U pitanju je strašan izveštaj o ispunjenju mesijanskog proročanstva (Matej citira Jeremiju), o božanskoj zaštiti (Josif s porodicom beži u Egipat, gonjen božanskim snom), o sotoninom pokušaju da ubije mladog Mesiju.

Međutim, Jovan Zlatousti (oko 349-407. n. e.), rani crkveni otac i nadbiskup Carigrada, izneo je da Irodov masakr pruža odličan pisani dokaz doktrine o Trojstvu: preživela su samo deca stara tri godine, koja predstavljaju one koji veruju u učenje o Trojstvu (trogodišnja deca simbolizuju trostrukog Boga), dok su dvogodišnja deca stradala (predstavljaju verovanje u dvojину – postojanje samo dve Osobe u

božanstvu), kao i jednogodišnja (predstavljaju unitaran pogled – Bog je samo jedna Osoba).

Da bismo razumeli značaj ovog tumačenja, moramo ga staviti u odgovarajući istorijski kontekst: Zlatousti je živeo u veku obeleženom velikim Arijanskim sporom o Trojstvu (Arije je u trećem veku nove ere izjavio da je Hristos podređen Bogu i da Ga je Bog stvorio) što umalo nije podelilo Ranu crkvu. Zlatoustov stav nazvali bismo alegoričnom interpretacijom.

Pošto mi, poput Zlatoustog, verujemo u Trojstvo, ne moramo obavezno da ga tražimo u izveštaju o Irodovom masakru. Šta su propustili i Zlatousti i Jovovi prijatelji?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje: Jedan od najvažnijih načela tumačenja Biblije jeste pitanje konteksta. I Vildad i Sofar prave veliku grešku time što ne obraćaju pažnju na okvir Jovovog stradanja. Oni se drže ograničenog razumevanja Boga ne uzimajući u obzir promenu konteksta. Iako je Božja presuda Sodomu i Gomori primer neposredne božanske retributivne kazne, Jovova situacija zahteva pažljivije sagledavanje sasvim drugačijeg okvira. U ovom slučaju pati čovek čija je pravičnost potpuna i postojana. Ali, kako njegovi prijatelji nisu postupili mudrije? Njihovo izbegavanje da se pozabave širom slikom učinilo ih je nesvesnim pravog problema i sklonim da zgreše rečima, zbog čega je na kraju Knjige bilo neophodno da Jov posreduje za njih.**

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Brojne istinite i važne izjave vredne pažnje provučene su kroz Vildadove i Sofarove inače oštre i grube govore. Iako ne uspevaju ispravno da dočaraju Boga i nimalo ne olakšavaju patnju svom prijatelju, ipak poseduju delimično razumevanje Boga. Međutim, delimično razumevanje ponekad može naneti više štete nego ne posedovati nikakvo, posebno kada je reč o Bibliji.

#### **I Oštre reči**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 8,1-20; 11,1-20)

Vildadov govor, kako je zapisano u Knjizi o Jovu 8,1-20, odgovor je na Jovovu vatrenu odbranu svoje nevinosti u 6. i 7. poglavlju. On svoj odgovor iznosi na miran i analitičan način. Ipak, on sadrži gotovo zajedljive reči kojima odbacuje Jovove kao „silan vetar” (O Jovu 8,2). Prema Vildadu, nema sumnje da

Bog a) uvek kažnjava zle (O Jovu 8,13) i b) uvek nagrađuje pravedne (O Jovu 8,20). Kako bi podržao svoju tvrdnju, poziva se na logiku (O Jovu 8,3-7), tradiciju (O Jovu 8,8-10), i analogije iz prirode (O Jovu 9,5-9). Kao sporedna primedba: zanimljiva je njegova metafora site i rogoza koji rastu bez vode (O Jovu 8,11.12), s obzirom da je Mojsije, koji je napisao Knjigu o Jovu, dobro poznao tu biljku jer je obilato rasla u delti Nila u Egiptu, odakle je pobjegao. Vildadova logika i oštra analiza učinili su ga neosetljivim na Jovovo stradanje, i naveli ga da svede Boga na mehaničkog izvršioca vlastite pravde.

S druge strane, Sofar, nakon što je saslušao Jovove očajničke jadikovke, iznete u naredna dva poglavlja, kojima je branio svoju nedužnost (O Jovu 9. i 10), iznosi surovi zaključak na osnovu retributivne teologije: Jov je sigurno zgrešio, to je očigledno na osnovu njegove patnje (O Jovu 11,1-4). Samim tim, Jov treba da bude kažnjen još i više, jer ne priznaje svoju krivicu (O Jovu 11,5.6).

Međutim, usred svih tih teoloških praznih priča, iskrsava istinita tvrdnja o „nedokučivosti Boga“ (O Jovu 11,7.8): Bog je neshvatljiv i tajanstven. Sama ta činjenica ironično govori protiv Vildadove i Sofarove mehaničke retributivne teologije koja je napravila prostor za neočekivani odnos između patnje i pravednosti.

**Razmislite o ovome:** Kako ste doživeli trenutke u svom životu kada Bog nije odreakovao na način na koji je „trebalo“?

## II Odbrana Boga

(Podsetite se u razredu teksta iz Jevanđelja po Marku 15,3-5)

Jovovi prijatelji snažno su se zalagali da odbrane Boga; njihovi argumenti su prototip hrišćanske apologetike. Međutim, u svojoj vatrenoj odbrani, zaboravili su da Bogu nije potrebno da ga branimo svojim slabim ljudskim naporima.

Ovu širu istinu zapažamo u Jevanđelju po Marku 15,3-5. Isus stoji pred Pilatom, optužen i izmučen. Marko dva puta beleži da Isus ništa ne odgovara. Na sličan način, kada Bog konačno progovara u 38. poglavlju Knjige o Jovu, nijednom ne odgovara na mnoštvo pitanja koje je Jov sve vreme postavljao u Knjizi. On jednostavno ćuti o tome.

Jedan citat je u različitim oblicima pripisivan Martinu Luteru, Osvaldu Čembersu i Čarlsu Sperdženu (najverovatnije je on autor): „Jevanđelje je poput lava u kavezu. Nije mu potrebno da ga neko brani, već samo da ga pusti iz kaveza.“ Nema potrebe da branimo Boga. Svaki pokušaj osuđen je na propast i često je samo bedna samoodbrana ličnih izopačenih teoloških učenja. Mada, potrebno je da iznosimo razlog svoje vere, kako nas Biblija uči (1. Petrova 3,15). Takođe, postoji potreba za hrišćanskim apologetama, ali ne za ljudskim braniocima Svemogućeg čije granice ne možemo ni da ispitamo, ni da

dosegnemo (O Jovu 11,7-9).

**Razmislite o ovome:** Kada ste osetili potrebu da branite Boga? Kako se sve odvijalo?

### III Bog kažnjava zle

(Podsetite se u razredu tekstova iz 2. Mojsijeve 15,7; 22,22; 32,10, 4. Mojsijeve 16; Otkrivenja 18,8; 19,15)

Mnogo je ljudi koji se ne slažu sa izveštajima kao što su oni o Sodomu i Gomori, uništenju sinova Korejevih, pošasti pre Izlaska iz Egipta (ili pošasti na kraju vremena), u kojima se čini da je Bog neposredno i aktivno uključen u kažnjavanje zlih, jer usmerava svoj gnev na one koji su Mu se neprestano namerno protivili, sve dok Njegovoj milosti nije došao kraj. U cilju usaglašavanja ili pomirenja te slike sa slikom Boga punog ljubavi, predloženo je da se Božji gnev razume u duhu neličnih, neizbežnih posledica greha. Ta ideja povlači za sobom shvatanje kazne kao neposredne posledice greha, dok je jedina aktivna Božja uloga u tome ta da povlači svoju zaštitu od grešnika.

Ovaj model zahteva čitav niz pitanja: Ko je mogao da utvrdi takav nelični, univerzalni kazneni zakon, ako ne lično Bog? I, što je još važnije: Šta je s doslednim opisima Božjeg gneva u Bibliji, u kojima lično On propisuje i sprovodi kaznu? U okviru velike borbe, greh je potekao na ličnom nivou, od sotone. Kraj greha – bilo da je reč o direktnom kažnjavanju koje ukazuje na konačni sud ili konačnom uništenju greha na kraju vremena – takođe će ostvariti zahvaljujući jednoj ličnosti, Bogu koji je aktivno uključen u spasenje. I da ne zaboravimo: Božji sud je uvek neraskidivo povezan s Njegovom milošću.

**Razmislite o ovome:** Kako doživljavate Božje aktivno kažnjavanje zlih putem izlivanja gneva? Zašto se tako osećate?

## 3. KORAK – PRIMENITE

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kako doživljavate ideju o Božjem uništenju sotone i sveg zla prilikom drugog vaskrsenja na kraju istorije?
2. Kako možete povezati božansku kaznu sa slikom Boga punog ljubavi?

## **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje:** Patnja je svuda oko nas. Ne moramo ići daleko da bismo je otkrili. U stvari, trebalo bi da izlazimo i češće je pronalazimo. To nas može spasti od iskušenja da upadnemo u sistem retributivne teologije.

### **Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Posetite mesta u vašoj zajednici u kojima se nalaze ljudi koji su doživeli određenu patnju (na primer, sklonište/dom za nemoćna lica ili bolnicu), i odmah pokušajte da stupite u dodir sa njima.
2. Koje su vaše reči ili dela pružili nadu ljudima s kojima ste stupili u kontakt? Podelite sledeće sedmice iskustva u razredu.

---

## 8. BIBLIJSKA DOKTRINA NEVINA KRV

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 15,14-16, Jevrejima 11,1.

**Učenici će:**

**Saznati:** Ispitaće značenje grešne ljudske prirode i njen uticaj na patnju u ovom svetu.

**Osetiti:** Osetiće Božju duboku tugu i našu ljudsku bespomoćnost u suočavanju s patnjama koje su posledica ljudske nepravde i greha na ovom svetu.

**Činiti:** Potražiće odgovor na pitanje životne patnje, ne gajeći ogorčenost prema Bogu, već jačajući svoju veru.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### I Saznati: Grešna ljudska priroda

- A. Zašto je Jovova nevinost, naglašena u više navrata, samo delimično tačna?
- B. Kako shvatanje grešnog stanja ljudske prirode doprinosi našem razumevanju patnje u Knjizi o Jovu?

#### II Osetiti: Patnja i greh

- A. Kako reagujete na nezasluženu patnju koja je posledica rata, terorizma, prirodnih katastrofa i tako dalje?
- B. Kakav odgovor biste dali nekome ko optužuje Boga što dozvoljava da se dogode sve te strahote i katastrofe?

#### III Činiti: Vera i patnja

A. Kakav je odnos između patnje i vere u Knjizi o Jovu i izvan nje?

B. Da li je vera samo još jedan lak odgovor kada se treba pozabaviti ljudskom patnjom? Zašto jeste, ili zašto nije?

**Zaključak:** Ako se osvrnemo na nezasluženu patnju u našem svetu, ne možemo da ne ustuknemo pred svim užasima kojima smo svedoci u medijima. Međutim, nedužna patnja nikada nije nedužna. Ona predstavlja deo sveta ispunjenog grehom koji je u procesu uništenja od strane sotonone i suštinski grešnih ljudi. Ipak, vera nam omogućava da iza patnje vidimo božansku obnovu.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** Matej 2,13-18.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Izveštaji poput onih zabeleženih u Jevanđelju po Mateju 2:13-18. čine da sagledamo strahotu greha na ovom svetu. Irodovo ubistvo dece u Vitlejemu uistinu predstavlja sotonon pokušaj da ubije mladog Mesiju. Zašto su ta nevina deca morala da stradaju i šta je s užasnutim roditeljima koji su ostali iza njih? Ne postoje zadovoljavajuća objašnjenja ovakvog strašnog zverstva. Možemo samo u veri da upremo pogled prema svemu što ne vidimo, i da prihvatimo stvari koje ne razumemo, znajući da će Bog sve ispraviti.

**Samo za učitelje:** Sa svih strana i iz svakog ugla bombardovani smo svakakvim medijima i tehnologijom. Putem mobilnih telefona, tableta, računara i ostalih uređaja dobijamo u ruke, na svoje radne stolove i zidove naših dnevnih boravaka užasne vesti o smrti i uništenju u ovom svetu. Zanimljivo je kako preterana izloženost globalnoj ljudskoj patnji uspeva da nas učini neosetljivima na patnju koja se odvija u našem neposrednom okruženju. Ovu priliku možete iskoristiti da s razredom porazgovarate o suptilnom uticaju medija na naše svakodnevne živote.

**Uvodna aktivnost:** Nedavni članak u novinama izneo je tvrdnju da je najverovatnije 4 % zatvorskih zarobljenika osuđenih na smrtnu kaznu u Sjedinjenim Američkim Državama pogrešno osuđeno, dok je 1,6 % oslobođeno krivice (što znači da je nad preostalih 2,6 % nepravедno izvršena smrtna kazna).

Uzmimo, na primer, priču o čoveku iz Teksasa optuženog da je ubio svoju suprugu. Čovek je pušten na slobodu nakon što je iza rešetaka proveo dvadeset pet godina, jer su se pojavili novi dokazi na mestu zločina, koji jasno pokazuju da je neko drugi odgovoran za ubistvo. Razmislite o tome. Dvadeset pet godina u zatvoru, žaleći zbog gubitka voljene osobe, pogrešno osuđen za njeno ubistvo!

Ili, osvrnimo se na priču o Lindi Čemberlen-Krajton koja je u Australiji 1980. godine optužena da je u toku kampovanja ubila svoje dete. Provela je u zatvoru tri godine pre nego što se pojavio novi dokaz koji je potvrdio njenu tvrdnju da je dingo (divlji pas) odvuкао bebu iz šatora. Njena priča pretočena je u uspešan film kao odgovor na sveopštu ljudsku potrebu da se uverimo da pravda dolazi onima koji nepravedno ispaštaju.

U drugim slučajevima oslobađanje se dešava tek nakon izvršenog pogubljenja. Naš je svet pun takvih tužnih priča, nezasluženi nepravdi i lažnih optužbi. Jedno je videti da neko pati kada tome ne znamo razlog, a sasvim drugo videti nevinu osobu da ispašta zbog tuđeg zlodela.

Kako se vi osećate kada se suočite sa svom nepotrebnom patnjom na ovom svetu?

## 2. KORAK – ISTRAŽITE

**Samo za učitelje: Mi smo, do sada, dosledno ukazivali na Jovovu nedužnost u svoj patnji koju je iskusio. Zapravo, Knjiga o Jovu od samog početka razjašnjava da je Jov „dobar (nevin) i pravedan” (Knjiga o Jovu 1,1.8; 2,3). Jevrejska reč upotrebljena za pridev „nevin” (*tam*) znači „biti potpun, imati integritet, biti dosledan, biti nedužan”, premda ne nužno i bez greha. Koliko i svako drugo ljudsko biće koje je živelo posle Treće knjige Mojsijeve (Pada), Jov je bio grešnik koji do kraja Knjige dostiže tačku pokajanja (Knjiga o Jovu 42). Dok proučavamo ovonedeljnu lekciju, važno je imati na umu stvarnost greha čak i u Jovovom životu. U stvari, takvo gledište približava Jova našoj sopstvenoj stvarnosti.**

### BIBLIJSKI KOMENTAR

Čitavo čovečanstvo živi s posledicama pada. Greh je postao deo naše DNK. Jovov očajnički vapaj upućen Bogu u 10. poglavlju odražava tu skrhanost, tu propast. Čak i u njegovim tužnim pozivanjima na nevinost odzvanjaju gorke reči osobe koja je, čak i ako ispašta nepravedno, i dalje grešnik, kao što smo i svi mi.

### I Bog – Zašto?

(Podsetite se u razredu Knjige o Jovu 10,22)

Jov u svom govoru završava odgovor upućen Vildadu (O Jovu 9) i u 10. poglavlju obraća se Bogu, mada je obraćanje uobličeno u hipotetičku frazu „Reći ću Bogu” (O Jovu 10,2), koje je sasvim drugačije od onog kada Jov neposredno govori s Bogom (O Jovu 40,3-5; 42,1-6). Sada je Jov pun gorčine koja prožima čitavo njegovo biće (na jevrejskom *nefesh*; O Jovu 10,1). On pita Boga zašto nastavlja da ga „tlači” (u Daničićevom prevodu stoji „...zašto se preš sa mnom”), a taj se izraz koristi i na drugim mestima u Bibliji da ukaže na postupke onih koje Bog osuđuje (uporediti: Jezekilj 22,29; u Daničićevom prevodu stoji izraz „čini nasilje”).

Iznoseći još jednom tvrdnju o svojoj nevinosti (O Jovu 10,7), Jov počinje da se pita o karakteru Boga koji ga, svejedno, nemilosrdno goni (O Jovu 10,13-16). Iako ga je Bog stvorio i oblikovao prelepo (O Jovu 10,8-12), Jov sada doživljava Boga koji, kako se čini, ne deluje smisleno. Nemoguće je ne zapitati se da li je i sam Jov verovao u retributivnu teologiju – samo u pozitivnu stranu jednačine (tj. da Bog blagosilja pravednike) – pa je sada uzdrman do srži kad stvari tako ne funkcionišu.

**Razmislite o ovome:** Jeste li ikada zamišljali šta biste rekli važnoj osobi u određenom trenutku tragedije? Šta biste rekli Bogu, koji je najvažniji od svih?

## II Grešna priroda i vera

(Podsetite se u razredu teksta iz Rimljanima poslanice 3,10-20, Knjige o Jovu 15,14-16 i Jevrejima poslanice 11,1)

I Stari i Novi zavet jasno govore o grešnoj prirodi čovečanstva. Pavle u Rimljanima 3,10-20, najmanje osam puta direktno citira Stari zavet, uglavnom iz Psalama (Psalmi 5,9, 10,7, 14,1-3, 36,1, 53,1-3, 140,3, Priče 1,16, Isaija 59,7), učvršćujući svoju teologiju o grešnoj prirodi ljudskog roda na starozavetnom pogledu na svet. Bog je stvorio Adama i Evu po svom obličju (1. Mojsijeva 1,26-28), ali je s padom to obličje u prvom ljudskom paru poremećeno i svi njihovi potomci dele palu prirodu i rađaju se sa slabostima i sklonostima ka grehu (Psalam 51,5, Rimljanima 5,12-17).

Iako mi nismo imali učešća u Adamovom grehu niti ga nasledili, kako se tvrdi u doktrini o prvom grehu koja je potekla od Avgustina, i koja je u velikoj meri postala doktrinom Katoličke crkve, nasledili smo sklonost ka grehu i otuda smo rođeni u stanju pokvarenosti. U tome se Hristos razlikovao od nas: premda je rođen u degradiranom ljudskom obliku (Jevrejima 2,17), On nije rođen sa sklonošću prema grehu (Jevrejima 4,15).

Jov je deo tog dugačkog lanca palog čovečanstva koji se proteže od Adama do nas danas.

Premda je on u svojoj patnji bio nedužan, svakako je poput nas bio grešnik. Kako je mogao da stoji pred Bogom? Jedino verom. A to je možda jedan od odgovora koje nam Knjiga o Jovu može pružiti.

U beskrajnom istorijskom toku ljudskog greha i patnje, bez obzira da li je nedužan ili samonametnut, postoji samo jedna perspektiva koja nam pomaže da se bavimo ovim pitanjima, a to je perspektiva vere. Prema biblijskoj definiciji vere u Jevrejima 11,1, vera posmatra dalje od skore i neposredne stvarnosti, držeći se udaljene i tanscendentne realnosti budućeg Božjeg carstva u kom će sve suze biti otrte i gde više neće biti patnje (Otkrivenje 21).

**Razmislite o ovome:** Kako znanje o ljudskoj grešnoj prirodi menja vaše ideje o ljudskoj patnji?

### III Stvaranje

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 10,8-12; Psalma 139,13-16; Knjige proroka Jeremije 18,5-12; Knjige proroka Isaije 53,5)

Negde sakriven u očaju i gorčini Jovovog planiranog obraćanja Bogu u 10. poglavlju, nalazi se prelep pogled na početak života. Poetskim jezikom Jov opisuje kako Bog tka svakog čoveka u majčinskoj utrobi, kako umešno oblikuje svakoga od nas prema svom obličju. U svetu koji neprestano i okrutno zapostavlja vrednost ljudskog života, počevši od začeca pa sve do starosti – od bespotrebnih abortusa do neopravdanih slučajeva eutanazije – Jov nam daje upečatljiv opis brižljivog božanskog stvaranja punog ljubavi. Jov potvrđuje da Bog toliko vrednuje ljudski život, da je i svog Sina poslao da na krstu umre za ovaj slab i nemoćan ljudski rod, propativši snažnije nego što ćemo mi ikada moći, kakve god da su naše patnje (Isaija 53,5).

**Razmislite o ovome:** Šta vrednost koju Bog dodeljuje svakom ljudskom biću znači za vas?

## 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Premda ne daje odgovor na pitanje patnje, ova lekcija počinje da gleda preko nje.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kako pronalazite nadu usred sopstvenih patnji?

2. Šta vam je dalo nadu kad ste bili pogođeni nevoljama?

#### **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Nevini ljudi su bili progonjeni zbog svoje vere u Boga u svim vekovima. Njihove priče o istrajnosti pružaju nadahnuće za ona vremena u kojima ćemo se osećati progonjeni poput Jova.**

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Prikažite priču o Valdežanima koji su živeli u dolinama Pijedmonta u Severnoj Italiji tokom velikih papskih progona (12-16. vek n.e.).
2. Proučite različite citate Elen Vajt o Valdežanima.

---

## 9. BIBLIJSKA DOKTRINA - NAGOVEŠTAJI NADE

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 13,15.16; 14,7; Jakov 2,20-22.

**Učenici će:**

**Saznati:** Proučavaće o razlozima Jovove nade koje pruža istorijska činjenica o Hristovom vaskrsenju.

**Osetiti:** Shvatiće odnos između vere i nade, posebno u kontekstu strašne patnje.

**Činiti:** U razgovoru s ljudima koji pate biraće reči nade, a ne reči obeshrabrenja.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### I Saznati: Nada u vaskrsenje

A. Kako je Jov mogao da govori o nadi, a da istovremeno govori i o smrti?

B. Kako je Hristovo vaskrsenje povezano s Jovovom patnjom? Kako je povezano s našom patnjom?

#### II Osetiti: Nada i vera

A. Kako pronalazite nadu kada se čini da nema izlaza i da su sva rešenja propala?

B. Zašto tekst iz Poslanice apostola Jakova 2,20-22. govori o delima vere? Zar vera i dela nisu međusobno suprotstavljene? Objasnite.

#### III Činiti: Reči nade

A. Šta možemo naučiti od Jovovih prijatelja u pogledu toga kako treba ili kako ne treba da govorimo s ljudima koji prolaze kroz patnju?

B. Kako pronalazimo reči nade u situaciji u kojoj se čini da nema nikakve nade?

**Zaključak:** Kroz naizgled beskrajno mračne govore Jovovih prijatelja i njegove očajničke odgovore, pojavljuju se iznenadni zruci nade. Ova lekcija bavi se tim zracima koji ukazuju na nadu u vaskrsenje koje Jov naziva svojim sopstvenim. Naposljetku, razlog za nadanje može se pronaći samo u vaskrsenju Isusa Hrista.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** Priče 17,28.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Jezik je moćan alat ili, u nekim slučajevima, veoma destruktivno oružje. To je onaj isti deo tela koji može zadati smrtonosni udarac nečijoj poslednjoj nadi u život. Ili, pak, može uliti nadu koja označava početak oporavljanja od patnje i bola.

Jovova komunikacija s prijateljima pokazuje štetnu moć jezika. Međutim, takođe pokazuje da usred svih tih teoloških umovanja i osuda Jov pronalazi nadu koja se ne temelji na ljudskim rečima, već na nadi u Isusa i Njegovo vaskrsenje mrtvih. Iz primera Jovovih prijatelja treba da naučimo kako ne bi trebalo da postupamo.

**Samo za učitelje:** Hrišćanska adventistička crkva nije imuna na uživanje u tračevima, govor pun osude, pa čak ni na klevete. U stvari, svaka tesno povezana zajednica koja međusobno deli svoje radosti, tuge i lične borbe podložna je nezdravom ćaskanju i klevetanju. Možda je ovo dobra prilika da s razredom porazgovarate o tome kako klevetanja i ogovaranja utiču na vašu crkvu ili zajednicu, čak i ako se ispostavi da je takav razgovor bolna vežba.

**Uvodna aktivnost:** Jedan otac često je podsećao svoju decu da se dve stvari nikada ne mogu povući: odapeta strela i izgovorena reč. Obično je pominjao ove poslovice svojoj deci kada su izgovarali nešto o čemu je trebalo pažljivije da razmisle, ili kada bi svojim rečima povredili drugu osobu. Gotovo je nemoguće poništiti štetu koju izgovorena oštra reč može da nanese nečijoj duši. Poređenje sa strelom je najadekvatnije. Ona može probiti poslednju mrvicu samopoštovanja koju osoba još ima, ili ugasisi jedini tračak nade za koji se ona očajnički hvata. Jovovi prijatelji su se, izgleda, uspešno usavršili u toj vrsti verbalnog ratovanja, a Jovovo opiranje njihovim neprestanim udarcima deluje gotovo nadljudsko.

Kada ste iskusili destruktivnu moć negativnih reči? Ili, s pozitivne strane uzevši, kada ste osetili priliv nade zahvaljujući dobroj reči izgovorenoj u pravo vreme (uporediti: Priče 25,11)?

## 2. KORAK – ISTRAŽITE

**Samo za učitelje:** Nada je zlatna nit koja se provlači kroz Sveto pismo. Od trenutka pada opisanog u 3. Mojsijevoj, Bog u 15. stihu odgovara porukom nade. Seme ženino, u jednini, uzeto je kao referenca koja označava Mesiju. Dok ga sotona povređuje („ti ćeš ga za petu ujedati”), Mesija će istovremeno uništiti neprijateljevu moć („ono će ti na glavu stajati”) svojom smrću i vaskrsenjem. Zanimljivo je da je u najstarijem prevodu Starog zaveta pre hrišćanske ere, Septuaginti, već shvaćeno da ova referenca ukazuje na pojedinca, Mesiju, jer postoji gramatičko neslaganje u grčkom jeziku između reči seme, *sperma* (srednji rod), i lične zamenice *autos* (muški rod). Tako je od samog početka nada u buduće spasenje predstavljala lek za najmračnije trenutke čovečanstva. I još je tako.

### BIBLIJSKI KOMENTAR

Interesantno je primetiti tragove nade koji se, takođe, provlače kroz Knjigu o Jovu. Iako se retko javljaju u okviru generalno beznadežnih tonova glavnih protagonista, svejedno su tu i povezuju Jovovu budućnost s Mesijom, budući da On postaje jemac nade čovečanstva.

### Gle da me i ubije...

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige o Jovu 13,1-16)

Nakon Sofarovog govora u 11. poglavlju, sledi tekst od 12. do 14. poglavlja kojim se završava prvi ciklus govora u Knjizi o Jovu. Trinaesto poglavlje počinje Jovovim odgovorom upućenim prijateljima u kome on na kraju opisuje njihove reči i kaže da su „spomeni vaši kao pepeo” (Knjiga o Jovu 13:12) – što nije baš laskavo poređenje. Kada su mu došli u posetu, upravo tako su ga i zatekli: kako sedi u pepelu i struže svoje rane. Postoji verovatnoća da je isto tako svoje reči ispratio bacanjem šake pepela u vazduh, koji je potom razneo vetar.

Ipak, nakon što je odbacio savet prijatelja, Jov se okreće Bogu. Naročito poslednji stihovi 13. poglavlja imaju snažnu poruku. Čitanje jevrejskog teksta u Knjizi o Jovu 13,15. dovelo je do izvesne

zabune primetne u određenim savremenim prevodima koji Jovovim rečima daju negativan smisao: „Gle, i da me ubije; nemam nimalo nade” (u Daničićevom prevodu stoji: „Gle, da me i ubije, opet ću se uzdati u Nj, ali ću braniti putove svoje pred Njim”). Ova promena je posledica dva različita tumačenja izvornog teksta koje je predložila grupa starih jevrejskih učenjaka, koji su se nazivali Mazoreti. Međutim, nastavak Jovovih reči u 16. stihu nudi izvesno pojašnjenje u pogledu stvarnosti njegovog nadanja. On upućuje na Boga kao na svoje spasenje, ukazujući na postojanu nadu koju ima uprkos okolnostima, a koja ga motiviše da nastavi dalje, dok se ne opravda pred Sudijom univerzuma (O Jovu 13,17-19). Jov čezne za Božjim odgovorom jer je to jedini način da razume svoje prilike.

**Razmislite o ovome:** Kako je Jov stekao nadu uprkos beznadežnim rečima koje su mu prijatelji uputili?

## II Postojana nada

(Podsetite se u razredu tekstova iz 1. Mojsijeve 22,8, Knjige proroka Danila 3,16-18, Knjige proroka Jakova 2,20-22, 1. Korinćanima 15,11-20)

Sveto pismo obiluje izveštajima koji prikazuju neverovatnu silu nade koja je uprkos svim izgledima postojano usredsređena na Boga. Imamo primer Avrama koji gromkim odgovorom umiruje svog uznemirenog sina: „Bog će se postarati” (1. Mojsijeva 22,8). Ove reči pripremaju Isaka da u veri legne na oltar na planini Moriji. Zatim, imamo izveštaj o Danilovim prijateljima koji stoje pred gnevnom Navuhodonosorom, upućujući nečuvan izazov najmoćnijem čoveku na Zemlji u vreme Vavilonskog carstva, dok im on preta užarenom peći: „A i da ne bi, znaj, care, da bogovima tvojim nećemo služiti” (Danilo 3,18). Zatim, razbojnik na krstu, prepoznavši božansko veličanstvo koje visi pored njega na krstu između neba i zemlje, bojažljivo izražava skromnu želju na kraju svog ispraznog života: „Opomeni me se, Gospode! kad dođeš u carstvo svoje.” (Luka 23,42)

Primera ima još mnogo, ali pitanje zapravo glasi: Gde su ti ljudi pronašli osnovu za tako postojanu nadu, koja je mogla da odoli smrtnim pretnjama i okolnostima u kojima su se u tom trenutku našli? Šta god da su tada shvatali, konačan odgovor treba potražiti u Isusovom vaskrsenju, koje predstavlja temelj svakoj našoj nadi, a posebno onima koje nam dopuštaju da pogledamo iza granica smrti. Pavle temelji istinitost čitavog svog propovedanja na činjenici o vaskrsenju (1. Korinćanima 15,11-20). Jakov, govoreći o Avramu, ukazuje na tananu vezu između vere i dela, koja zaista postaje oučljiva zahvaljujući nadi koja se gaji u kobnim okolnostima. Jov je imao istu nadu utemeljenu u pravednom Bogu (premda Ga u tom času nije razumeo), koji će se pobrinuti za njega čak i posle groba (uporediti: O Jovu 19,25.26).

**Razmislite o ovome:** Šta je osnova vaše nade?

### III Licemeri

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 13,16. i Priča Solomunovih 11,9)

Opšteprihvaćena definicija licemera kaže da je to neko ko jedno priča, a drugo radi. Licemeri mogu, posebno u religijskoj sferi, načiniti mnogo štete, mada smo svi mi podložni licemerju.

Jovova upotreba jevrejske reči *chanaf*, u tekstu 13,16, kojom jasno ukazuje na svoje prijatelje, veoma je snažna i takođe se može prevesti kao „grešan, neveran, bezbožan, izopačen.” U stvari, kao pridev, najčešće se javlja u Knjizi o Jovu (osam puta, u odnosu na pet puta u ostalim delovima Starog zaveta). Dakle, licemerje je zapravo više od pukog nedržanja onoga što se propoveda; to je oblik bezbožnosti koji izopačuje Božji karakter. Ova bezbožnost je ono što Jov otkriva kod svojih prijatelja (uporediti: O Jovu 8,13; 15,34; 17,8; 20,5; 27,8; 34,30; 36,13). Možemo samo da se molimo Bogu da nas zaštiti i pomogne da i mi ne snosimo krivicu za licemerje.

**Razmislite o ovome:** Zašto se čini da je lako upasti u zamku licemerja?

### 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Jovova nada teško je stečena, a ove sedmice uočavamo delić dubokih borbi kroz koje prolazi da bi tu nadu zadržao. Međutim, on je se istrajno drži.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kako razumete izraz „tvrdozlava nada”?
2. Možete li se setiti nekih situacija u svom životu kad je vaša nada s mukom stečena? Ako možete, podelite s ostalima svoje iskustvo.

### 4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

**Samo za učitelje:** Nada usred oluje jeste nešto što često prkosi ljudskoj logici. Možemo samo da joj se

**divimo.**

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Podelite inspirativnu priču o okolnostima u kojima je nastala poznata himna „U miru Gospodnjem, kroz oluje” (pesma broj 214 u pesmarici), čije reči je zapisao Horejšio Spaford, tačno na onom mestu na kom su se njegove četiri kćerke udavile tokom putovanja iz Amerike u Englesku 1883.
2. Porazgovarajte o neverovatnoj nadi koju imamo kao adventisti.

---

## 10. BIBLIJSKA DOKTRINA - ELIJUJEV GNEV

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekstovi:** O Jovu 32,1-5; Jezekilj 28,12-17.

**Učenici će:**

**Saznati:** Analiziraće Elijujev govor od njegovog obećavajućeg početka, do razočaravajućeg kraja.

**Osetiti:** Osetiće uznemirujuću prirodu porekla zla i nemogućnosti da se ona objasni na odgovarajući način.

**Činiti:** Pristupiće velikim pitanjima života sa velikom dozom poniznosti, naročito kada na njih odgovaraju drugim ljudima.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Zamke mladalačke jarosti**

A. Šta je pružalo nadu na početku govora mladog Elijuja – govora koji je kasnije obeležen nestrpljenjem i gnevom?

B. Kakav je Elijujev odgovor u odnosu na odgovore koje su ostala trojica prijatelja dala o Jovovoj patnji?

#### **II Osetiti: Neobjašnjivo**

A. Kako možemo objasniti da je najsavršenije biće ikada stvoreno, Lucifer, okrenulo leđa svom Tvorcu?

B. U svetlu našeg odgovora na prethodno pitanje, zašto stalno iznova pokušavamo da objasnimo neobjašnjivo, to jest, patnju u našem životu i patnju koja nas okružuje?

#### **III Činiti: Pokazivanje poniznosti**

A. Šta je suprotno poniznosti i kada se pojavljuje u velikoj borbi?

B. Kakvu ulogu naša lična poniznost ima u odgovoru na patnju i u potrazi za istinom?

**Zaključak:** Kada se Elijaj pojavljuje, čini se da se oseća svežina u vazduhu. On je mlad i ljutit, i čeka na svojih pet minuta. Međutim, nedostaje mu poniznosti, pa se na kraju dana njegove reči nimalo ne razlikuju od reči ostalih prijatelja. Zlo ostaje neobjašnjivo i jedino nam skromna vera može pružiti nadu.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 28,28; 32,1-5.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Činilo se da će Elijajev govor biti drugačiji, ali on takođe upada u identičnu teološku zamku retributivne teologije kao i ostali Jovovi prijatelji. Njegove reči pune su gneva, nemilosrdne su i okarakterisane duhovnom gordošću koja u stvari daje prednost Božjem neprijatelju čiji je prvobitni pad izazvan nedostatkom poniznosti i anđeoskim ponosom. Samo skromni pristup problemu patnje može da pruži iskrene odgovore utemeljene na strahu Gospodnjem.

**Samo za učitelje:** Ako pogledamo naše crkve širom sveta, primetićemo da se svuda odigrava generacijski sukob. Istraživanja su pokazala da je crkva u Severnoj Americi naročito podložna neangažovanju članova koji su ranu zrelost dostigli oko 2000. godine. Na drugim mestima u svetu ima mnogo mladih u crkvi, ali vrlo mali broj učestvuje u vođenju crkve, koje se poverava starijima i iskusnijima. Popričajte u razredu kakav odnos između mladih i starih (i onih u međudobu) vlada u vašoj mesnoj crkvi.

**Uvodna aktivnost:** Napokon, mlada krv s novim vidicima! Napokon, neko ko će ispraviti stvari i boriti se protiv teološkog establišmenta! To je osećaj koji čoveka obuzme kada se Elijaj, sin Varahilov od Vuza, pojavi niotkuda i ljutito započne svoj govor.

Gnev je često nadahnjujuća sila koja pokreće mlade. Gnev protiv utvrđenih stavova o ratu, rasnoj segregaciji, ekonomiji, socijalnoj nepravdi, i tako dalje, motivisao je protestne pokrete širom sveta uglavnom predvođene mlađim generacijama. Veliki broj ovih pokreta doneo je društvu pozitivne promene. Elijajev govor nije politička agenda, već teološka. Njegov nastup bio je praćen gnevom i

nestrpljenjem u velikoj meri (O Jovu 32,4.5). Njegovo pojavljivanje bez sumnje izaziva komešanje.

Kako posmatrate snagu mladosti u vašoj crkvi? Šta je to što mladi mogu da postignu, a stariji ne mogu? Kakvu ulogu tu igra gnev?

## 2. KORAK – ISTRAŽITE

**Samo za učitelje:** Elen Vajt iznela je neke značajne tvrdnje o „armiji mladih“ u našoj Crkvi, koje se mogu sažeti u sledećem navodu: „S takvom vojskom pravilno izvežbanih radnika kakvi bi mogli da budu naši mladi, koliko bi se vest o razapetom i vaskrsлом Spasitelju, koji će uskoro doći, mogla brzo odneti celome svetu!“ (Elen Vajt, *Vaspitanje*, str. 271. original; uporediti s delom *Christian Service*, str. 30) Bilo bi zanimljivo videti ovu „armiju mladih“ u vašoj crkvi. Koliko je vidljiva i u kom pravcu maršira?

### BIBLIJSKI KOMENTAR

Elijujeva poruka proteže se kroz šest poglavlja Knjige o Jovu (O Jovu 32-37), i predstavlja najduži neprekidni govor u celoj Knjizi. Sledi posle Jovovih završnih reči (O Jovu 31,40) i tri izjave o njegovom gnevu u proznom uvodu u njegov govor (O Jovu 32,1-5), koji zaslužuje komentar: Elijij shvata Jovovu izjavu o nevinosti kao pokušaj nadmenog samoopravljanja. On se takođe srdi na trojicu prijatelja koji propuštaju da optuže Jova za njegovu krivicu. Čitav njegov nastup podstaknut je gnevom, što nije dobro polazište ni za jednu raspravu, čak i ako se ona prikazuje kao sveti i pravedni bes.

#### I Elijujev govor

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige o Jovu 32-37)

Prilikom Elijujevog pojavljivanja spomenuto je njegovo slavno poreklo koje je moguće povezati s Avramom (Vuz je bio Avramov bratanac, 1. Mojsijeva 22,21), i koje ga čak čini Davidovim praocem (Ram je Davidov predak, Ruta 4,19). On je svakako Jevrejin suprotno trojici prijatelja koji su Edomci. Tako Elijij počinje svoj govor ističući neposredno božansko nadahnuće (O Jovu 32,6-10), koje ga konačno pokreće da govori protiv starijih i verovatno mudriji ljudi (O Jovu 32,11-22).

U 33. poglavlju, Elijij sumira Jovove pređašnje govore i daje mu obećanje da će doživeti obnovljenje ako sasluša šta ima da kaže. Neizvesnost je gotovo nepodnošljiva u tom trenutku, a čovek očekuje

odgovore na sve Jovove patnje. Međutim, u 34. poglavlju nije dostignut vrhunac u predstavljanju Elijujevog rešenja koje se, u konačnoj analizi, tačno poklapa s onim što su iznela trojica prijatelja. Bog svakome vraća u skladu s njegovim delima (O Jovu 34,10-15). Retributivna teologija još jednom na delu! I gore od toga, Elijaj dodaje i pobunu na listu Jovovih greha (O Jovu 34,36.37) zbog insistiranja na svojoj nevinosti.

U poglavljima 35 i 36 data je tužna slika Boga. Opisan je kao daleko Biće, veoma udaljeno od ljudske sfere i nezainteresovano za pojedinačne ljudske živote. Zanimljivo, Elijaj koristi sliku oluje u poslednjem poglavlju svog govora (O Jovu 37), tvrdeći da govori u prilog Bogu, a biva ispravljen tek kada Bog progovori u poglavljima 38-41, iz pravog božanskog vihora (O Jovu 38,1). Na kraju Elijujevog govora ne možemo a da ne posmislimo da je izrečeno mnogo reči koje su otišle u vetar, ali ništa suštinsko što bi obezbedilo bilo kakve odgovore – veliko razočarenje.

**Razmislite o ovome:** Da li je Elijajev ljutiti pristup opravdan? Zašto jeste, ili zašto nije?

## II Besmislica

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige proroka Jezekilja 28,12-17)

Dvadeset i osmo poglavlje Knjige proroka Jezekilja, obično zajedno sa 14. glavom Knjige proroka Isaije, koristi se u proučavanju porekla zla i sotoninog pada. Iz te epske jadikovke koja isprva kao da opisuje kralja Tira (Tir je bio feničanski grad poznat po svom okrutnom učestvovanju u mediteranskoj trgovini robljem) proističe još jedan aspekt, koji se okreće prema univerzalnom i kosmičkom tonu, koji umnogome prevazilazi opis zemaljskog kralja i ukazuje na Lucifera na Nebu, najsavršenijeg bića ikada stvorenog. Tekst ne ostavlja nimalo sumnje u vezi s neverovatnom lepotom „pomazanog heruvima” koji stanuje na svetoj Božjoj planini. Ova slika je potom stavljena u oštri kontrast s najdubljim padom koji stvoreno biće uopšte može da iskusi. Sotonina sudbina, koja se kreće od samog boravka u Božjem prisustvu do duboke demonske izopačenosti, na kraju će se okončati milenijumom samoće i krajnjim uništenjem (Otkrivenje 20. i 21).

To nema smisla! U tome je upravo i suština. Greh i patnja nemaju nikakvog smisla; oni su besmisleni. Mi bismo mogli da ih racionalizujemo, ali ako bismo tako postupili, mi bismo greh opravdali ili branili. Dakle, u tom smislu su sve namere trojice Jovovih prijatelja i Elijaja da pronađu smisao u Jovovom stradanju osuđene na neuspeh. U stvari, Bog na kraju proglašava da su sami zgrešili svojim govorima. Možda ni mi ne bi trebalo više da pokušavamo da objasnimo ono što nema smisla.

**Razmislite o ovome:** Zašto bi racionalizacija greha i patnje na kraju mogla i nas da dovede u greh?

### III Poniznost i istina

(Podsetite se u razredu tekstova iz Psalma 45,4. i Knjige apostola Jakova 4,6)

U prelepom Psalmu za krunisanje novokrunisanom kralju upućena je želja da poseduje sledeće osobine: „istinu i krotku pravdu” (Psalam 45,4). Potraga za istinom treba da bude povezana s poniznošću. Samo će smerna osoba pronaći istinu jer je spremna da bude poučena. Elijuj pokazuje suprotne karakteristike, odnosno nadmenost i gordost, a to su upravo one koje ga sprečavaju (kao i trojicu drugih prijatelja) da se približi istini. Bog daje blagodat poniznima, ali se snažno suprotstavlja ponositima (Jakov 4,6). Ponos nas vraća neposredno palom heruvimu.

**Razmislite o ovome:** Da li je moguće tvrditi da imamo istinu, kako mi adventisti ponekad činimo, a i dalje biti ponizan? Objasnite.

### 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Elijujev dugački govor predstavlja veliko razočarenje, iako počinje obećavajuće. Treba da pronađemo praktične načine da sebi pomognemo i izbegnemo zamku u koju je Elijuj upao, inače ćemo se takođe vrteti u krug.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kako možemo razlikovati pravednički bes od samopravedničkog gneva?
2. Kako da ne upadnemo u istu zamku kao Elijuj koji je samo preformulisao argumente drugih prijatelja i tome dodao samopavednički gnev?

### 4. KORAK – BUDITE KREATIVNI

**Samo za učitelje:** Elijujev mladalački radikalizam bio je više iluzija nego stvarnost, a njegov dugački govor na kraju se pokazuje kao veliko razočarenje.

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Donesite u razred prelepu posudu (na primer, srebrni bokal s poklopcem) i pustite da joj se vaši učenici dive. Onda je otvorite i pokažite im sadržinu, koja bi trebalo da bude unapred napunjena nekakvom trulom, pokvarenom hranom. Pročitajte tekst iz Jevanđelja po Mateju 23,27.28. i porazgovarajte s razredom o njihovoj reakciji kada su podigli poklopac.

---

## 11. BIBLIJSKA DOKTRINA - IZ VIHORA

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekst:** O Jovu 42,1-6.

#### **Učenici će:**

**Saznati:** Razumeće na koji način Božji naizgled nepovezan spisak pitanja u vezi sa stvaranjem zapravo daje odgovor Jovu.

**Osetiti:** Osetiće u izvesnoj meri Jovovo potpuno gnušanje nad samim sobom u trenutku kada je shvatio koliko je pogrešio u tom svom traganju.

**Činiti:** Odreći će se svojih ideja o tome ko je Bog i kako On mora da rešava njihove probleme.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Retorička pitanja**

A. Postoji li nešto čemu nas Božja pitanja u Knjizi o Jovu 38. i 39. poglavlju mogu naučiti o Jovovoj patnji? Ako je tako, šta je to?

B. Koji je značaj prihvatanja biblijske doktrine o stvaranju u duhu našeg hrišćanskog pogleda na život?

#### **II Osetiti: Samognušanje**

A. Da li je zaista postojao razlog da se Jov pokaje u prahu i pepelu? Uostalom, on je taj koji je pravedan. Objasnite.

B. Kako je Jova njegovo pokajanje na kraju navelo da pronađe više od pukog odgovora na svoja pitanja?

#### **III Činiti: Odricanje od naših pogrešnih ideja o Bogu**

A. Kako ste reagovali kada ste pročitali dugačku listu Božjih pitanja? Da li je Bog promašio temu?

Objasnite.

B. Kako se možemo odreći naših brižljivo negovanih (ali ponekad pogrešnih) zamisli o tome ko je Bog?

**Zaključak:** Čovek se prilično iznenadi kada počne da čita odgovor koji je Bog dao Jovu iz vihora. Umesto da je Bog odredio „oni greše, a ti si u pravu”, na kraju niko nije u pravu zato što pred licem Svemogućeg sve naše predstave o Njemu blede i postaju beznačajne, a On koji je stvorio svetove često daje iznenađujuće odgovore na naša pogrešno upućena pitanja.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 39,5.6. i Jovan 1,29.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Kao što se činilo da će se Elijujev govor razlikovati od drugih, a onda se pokazao kao potpuno razočaravajući, tako je i Božji govor zapanjujuće drugačiji po tome što ne odgovara na pitanje o kom se raspravljalo u poslednjih trideset pet poglavlja. Umesto toga, Božja dugačka lista retoričkih pitanja stvara predivnu sliku o Bogu Tvorcu koji je blisko uključen u najmanja i najveća čuda koja se svakog trenutka događaju u univerzumu. Boravak u prisustvu takvog Boga može voditi prepoznavanju svog sopstvenog grešnog stanja.

**Samo za učitelje:** Neko je jednom rekao, „Sudite o čoveku po njegovim pitanjima, a ne po njegovim odgovorima.” Pouka u subotnoj školi ponekad može biti druga propoved. Ponekad, kao učitelji u subotnoj školi nismo u stanju da postavimo dobra pitanja. Ponekad smo u opasnosti da se zadovoljimo pukim slušanjem sebe samih. Dobra pitanja nas pozivaju na razmišljanje i čine da dublje istražujemo Božju reč. Božja dugačka lista pitanja u Knjizi o Jovu čini upravo to. Hajde sa postavljamo dobra pitanja!

**Uvodna aktivnost:** Karl Bart (1886–1968), protestantski teolog iz Švajcarske, umnogome je uticao na protestantsku teologiju tokom dvadesetog veka. Obučavan je u duhu nemačkog protestantskog liberalizma, karakterističnog za to vreme. Kada se nakon studija vratio u Švajcarsku, propovedao je u maloj seoskoj crkvi u Safenvilu blizu Bazela. Članove crkve činili su pretežno fizički radnici. Uskoro je

shvatio da ga teološka obuka nipošto nije pripremila da izađe u susret duhovnim potrebama svoje grupe vernika. U reakciji na tu liberalnu teologiju, odlučio je da ponovo pročita Bibliju bez filozofskih ograničenja stečenih tokom školovanja, pa je došao do zaključka da je uistinu postojao vaskrsli Isus Hristos otkriven u Svetom pismu. Pozivao je na vraćanje Bibliji i reformaciji, a njegova teologija kasnije je nazvana neo-ortodoksnom.

Iako se mi kao adventistički hrišćani ne bismo obavezno složili sa svime što je Bart rekao, njegova životna priča je nadahnjujuće svedočanstvo o preobražujućoj sili Božje Reči. Jedan od karakterističnih Bartovih izraza bilo je njegovo shvatanje Boga kao „suverenog/celovitog drugog”, što ukazuje na Božju potpunu različitost od svega ostalog. Imao je na umu to da se Bog razlikuje od svih naših očekivanja, čak i od naših dobro formulisanih ideja o Njemu, te da nas On često iznenadi kad se pojavi. Ovakvo iznenađenje se dogodilo u 38. poglavlju Knjige o Jovu kad je Bog počeo da govori. Još jednom je „suvereni drugi” i zaprepašćuje nas svojim pitanjima. Šta biste vi očekivali da Bog u odgovoru kaže Jovu i njegovim prijateljima?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje: Često se događa da su naše predstave o Bogu pod velikim uticajem onoga što vidimo u ljudima koji tvrde da Ga predstavljaju. Ponekad oni prikazuju iskrivljenu sliku o Bogu i tvrde da je njihovo gledište ispravno. Najbolje je dozvoliti Bogu da otkrije samog sebe, onako kako čini u 38. i 39. poglavlju Knjige o Jovu, umesto što se predstavljamo kao Njegovi samoproklamovani glasnogovornici. Unutar crkvenog konteksta, treba da budemo svesni da sve što govorimo i činimo oslikava Boga svima koji su oko nas.**

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Kad se pristupi čitanju 38. poglavlja, nemoguće je ne zapaziti izvesnu nepovezanost između tog i prethodnih poglavlja u kojima je zabeležen Elijujev govor. Elijuj na kraju svog izlaganja tvrdi da Bog govori iz oluje (O Jovu 37,1-13) da bi ispravio Jova, ali kad Bog zaista progovori, On zaobilazi Elijujevu retoriku i odgovara svom sluzi Jovu. Elijuj oslikava dalekog Boga koji se pojavljuje samo da ispravi i sprovede pravdu, dok sam Bog o sebi govori kao o ličnom Bogu zainteresovanom i umešanom i u najsitnija dešavanja u Njegovom univerzumu, što obuhvata i Jovovu sudbinu.

#### **I Jahvin govor**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 38; 39; 40,1.2)

Stih 38,1. neposredno je povezan sa stihom 38,35, i konačno Jovov monolog pretvara u dijalog s Bogom. Videli smo kako se pitanje patnje zaista tiče Božjeg karaktera. Naredna dva poglavlja nude prelepo samootkrivenje o tome ko je Bog. Kroz otrežnjujući kontrast, ovo otkrivenje takođe odgovara na pitanje, „Ko je to?“ (O Jovu 38,2). Pod Božjom svetlošću vidimo realističnu sliku o sebi.

Putem postavljanja direktnih pitanja, Bog se sada usredsređuje na svoja dela stvaranja i odsutnost ljudskog roda iz prvobitnih događaja (O Jovu 38,4-7). Zatim, Bog se kreće kroz različite aspekte svoje vladavine nad nebom i Zemljom, od mora (O Jovu 38,8-11) preko ciklusa dana i noći (O Jovu 38,12-15), pa sve do carstva smrti (O Jovu 38,17), i izvan zemlje do prirodnih elemenata (O Jovu 38,18-21) i nebesa (O Jovu 38,31-38). Početak 39. poglavlja prelazi na Božju brigu o životinjskom carstvu. Bog daje slobodu, brzinu, snagu, i tako dalje, svojim delima stvaranja.

Završne reči prvog Božjeg govora nalaze se u Knjizi o Jovu 40,2. On svoj govor završava retoričkim pitanjem: Može li neko da daje uputstva Bogu Svemogućem („Shaddai“), koristeći božansko ime koje najviše ističe Njegovu vrhovnu vlast. On je Svemogući, i, nasuprot tome, ko je Jov? Bog do samog kraja koristi pitanja i Jov nije u stanju da odgovori na njih. To je metod učitelja, instruktora, onoga koji daje *toru* („pouku“) svom učeniku. Jov više od sedamdeset puta mora da prizna da ne zna i da njegov ograničeni um ne može da shvati Božju beskonačnu mudrost.

**Razmislite o ovome:** Čak i sa svojim naučnim saznanjima o prirodnom svetu, šta biste odgovorili na Božja pitanja?

## II Inteligentni dizajn

(Podsetite se u razredu tekstova iz 38. i 39. poglavlja Knjige o Jovu)

Božja pitanja u 38. i 39. poglavlju Knjige o Jovu daju pogled na stvoreni kosmos koji oduzima dah. Premda nije bilo namere da ona budu dokaz božanskog Stvaranja (to nikome u Jovovo vreme nije trebalo), ona su svejedno ukazala na prisutnost Inteligentnog dizajna (ID) u univerzumu.

ID se odnosi na tvrdnju da se karakteristike univerzuma najbolje objašnjavaju inteligentnim uzrokom, a ne Darwinovim modelom prirodne selekcije. U stvari, lično je Darwin izjavio da „*ako bi se moglo pokazati da je postojao neki kompleks organa, koji nikako nije mogao biti oblikovan brojnim uzastopnim, malim modifikacijama, moja bi teorija nesumnjivo bila oborena.*“ (Džim Gibson citira Darvina, „Postoji li dizajn u prirodi?“ – internet adresa: <https://grida.wordpress.com/2013/03/04/is-there-design-in-nature/>).

Iako je ID proglašen pseudonaučnim, sve se veći broj naučnika bavi tom temom. Oni na ID

takođe upućuju kao na dokaz savršenstva ili neuprostive složenosti, uz tvrdnju: „*Živi organizmi pokazuju takvu kompleksnu međuzavisnost delova, da će ih posmatrač otvorenog uma prepoznati kao proizvod inteligentnog tvorca*” (uporediti gore iznet Gibsonov članak).

Međutim, ne dolaze svi do zaključka da je inteligentni dizajner Bog iz Biblije, već radije tragaju za naturalističkim uzrokom dizajna ili, naravno, za nekim drugim filozofskim pristupom objašnjenju, poput panteizma, teozofije, Nju ejdža, i tako dalje. Ipak, prepoznavanje dizajna obezbeđuje važan podsticaj za potragu za dizajnerom. Božji govor u Knjizi o Jovu podseća nas na složenu lepotu božanski kreiranog poretka. No, kako stoji u Rimljanima 1 i 2, prirodno otkrivenje svakako ukazuje na Tvorca-Boga; ono ne daje punu sliku Spasitelja-Boga, koja je neophodna za naše otkupljenje.

**Razmislite o ovome:** Zašto je za nas kao adventiste toliko važno da podržimo biblijski izveštaj o ne tako davnom stvaranju života na Zemlji?

### III Pokajanje

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 40,3.4. i 42,1-6)

Jedna od važnih posledica poimanja Boga jeste ta da jasnije sagledavamo ko smo – grešnici. „Što bliže prilazimo Isusu, to ćemo sve grešnije izgledati u sopstvenim očima; jer će nam vid postati bistriji, a sopstveno nesavršenstvo sagledaćemo u širokoj i jasnoj suprotnosti prema Njegovoj savršenoj prirodi.” (Elen Vajt, *Put Hristu*, str. 64. original) To je bilo Jovovo iskustvo koje ga je odvelo u Božje naručje i ka dubljem razumevanju ko je On.

**Razmislite o ovome:** Zašto je bilo nužno da se Jov pokaje u kostreti i pepelu? Uostalom, on je sve vreme bio i ostao pravedan.

## 3. KORAK – PRIMENITE

**Samo za učitelje:** Božje izlaganje se toliko razlikuje od naših očekivanja, pa ipak je toliko moćno u svojoj praktičnoj primeni na svaki mogući problem s kojim se suočavamo. Bog bi mogao i nama da pruži isti odgovor kao i Jovu, ma kako da glase naša pitanja.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Da li Božje obraćanje zaista nije dalo nikakav odgovor Jovu, ili zapravo jeste? Objasnite.
2. Kako Božji govor u Knjizi o Jovu pruža odgovor na naša pitanja?

**4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Knjiga prirode predstavlja neverovatan izvor našeg znanja o Bogu. Ona, takođe, može pružiti isceljenje za naše slabosti i bolesti.**

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Pozovite članove razreda da svakoga dana tokom sledeće sedmice isplanirano provedu jedan sat u prirodi (bilo da pada kiša ili sija sunce). Zamolite ih da zapisuju svoja zapažanja o tome kako im svakodnevno iskustvo u prirodi menja način života tokom sedmice.

---

## 12. BIBLIJSKA DOKTRINA - JOVOV OTKUPITELJ

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekst:** O Jovu 19,25-27.

#### **Učenici će:**

**Saznati:** Proučavaće kako Hristova zamenska smrt na krstu pruža konačni odgovor na sva pitanja ljudske patnje.

**Osetiti:** Ceniće patnju kroz koju je Bog prošao kada je gledao svog Sina kako pati na krstu.

**Činiti:** Živeće životom iskupljenih, oblikovan prema Hristovom životu.

#### **SMERNICE ZA PROUČAVANJE**

##### **I Saznati: Hristova zamenska smrt**

A. U kakvom je odnosu Hristova smrt na Golgoti s Jovovom patnjom?

B. Zašto nam isključivo zamenska smrt Isusa Hrista omogućava da budemo spaseni?

##### **II Osetiti: Otac i Sin na krstu**

A. Da li je krst tek dobro odigran spektakl za univerzum s poznatim ishodom, ili je tamo zaista bilo patnje? Porazgovarajte o tome.

B. Da li je moguće da Bog pati? Zašto jeste, ili zašto nije?

##### **III Činiti: Živeti iskupljenim životom**

A. Kako se mi, poput Jova, preobražavamo u našim nevoljama zahvaljujući spoznaji da je naš Iskupitelj živ?

B. Kako da vodimo život iskupljenih čak i usred nevolja?

**Zaključak:** Mnogo pre nego što je Isus došao da živi i umre za nas, Jov je znao da Njegov Otkupitelj živi. Mi se sada osvrćemo na krst više od dve hiljade godina kasnije. Iz ove perspektive, mi razumemo zamensku smrt našeg Otkupitelja čiji patnja obuhvata sve patnje i žalosti svih naraštaja na svetu. Ovo spasonosno saznanje nas vodi kroz naše patnje u život otkupljenih.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 19,25. i 1. Korinćanima 15,20.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Jovova spoznaja o Iskupitelju zahtevala je gledanje više od dve hiljade godina u budućnost i usredsređivanje nade na činjenicu da njegov Spasitelj živi. Dve hiljade godina posle krsta mi i dalje temeljimo svoju nadu na vaskrsлом Spasitelju, ovog puta retrospektivno i s potpunijim shvatanjem Hristove zamenske smrti na krstu. Upravo spoznaja o božanskoj patnji obezbeđuje konačno rešenje naše ljudske patnje.

**Samo za učitelje:** Tekst u Knjizi o Jovu 19,25-27. okončava se bolnim uzvikom: „Kako moje srce žudi u meni!” (U Daničićevom prevodu stoji, „A bubrega mojih nestaje u meni.”) Za Jova, rasprava o patnji nije bila apstraktna teološka debata u krugu prijatelja u subotno jutro tokom Subotne škole. U svim našim razmatranjima imajmo stalno na umu da se radi o egzistencijalnom vapaju namučene duše koja svoju jedinu nadu vezuje za Otkupitelja. Možemo se samo nadati sličnoj čežnji na časovima naše Subotne škole.

**Uvodna aktivnost:** Džordž Fridrih Hendl (1685–1759) najpoznatiji je po svom delu *Mesija*, koje je verovatno jedna od najcenjenijih kompozicija verske klasične muzike u zapadnoj civilizaciji. Oratorijum je prvi put izveden u Dublinu 1742, te godinu dana kasnije u Londonu, nakon što je nastalo za samo dvadeset četiri dana. Neposredno pre svoje smrti 1759, Hendl je izrazio želju da bude sahranjen u Vestminsterskoj opatiji u Londonu. Njegov grob se još nalazi u Južnom krilu, poznatom pod nazivom Kutak pesnika. Iznad njegovog groba na zidovima crkve postavljen je spomenik francuskog skulptora Rubijaka, Hendlova statua u prirodnoj veličini okružena instrumentima i anđelom koji svira harfu, kao i

otvorene note oratorijuma *Mesija*.

Ispred Hendlove statue nalaze se otvorene note soprano arije iz oratorijuma „Znam da moj Otkupitelj živi”; kažiprst Hendlove statue pokazuje tačno na reči koje predstavljaju samu osnovu Jovove nade u vaskrsenje. Tekst tog inspirativnog muzičkog dela izvučen je iz Knjige o Jovu 19,25.26. i 1. Korinćanima 15,21.22. Skulptor je savršeno prikazao suštinu Hendlovog *Mesije* time što je ukazao na Jovovu nadu u Iskupitelja. Iako naredno pitanje možda zvuči morbidno, ono je svakako važno: Koji biste biblijski stih voleli da vidite na svom nadgrobnom spomeniku?

## 2. KORAK – ISTRAŽITE

**Samo za učitelje:** Kroz celu Bibliju provlači se zamršena povezanost između stvaranja i ponovnog stvaranja. Potreba za ponovnim stvaranjem nastala je prilikom pada čovečanstva (1. Mojsijeva 3), koji je doveo do destrukcije, poništenje stvaranja. Tekst u Jeremiji 4,23–26. opisuje taj obrnuti proces živim jezikom. Proroci su često pribegavali jeziku stvaranja s ciljem da izraze potrebu čovečanstva za ponovnim stvaranjem ili obnovom (na primer, Isaija 44,24; Jeremija 10,12–16). Stoga, pojavljivanje Boga Stvoritelja u Knjizi o Jovu 38. i 39. poglavlju navodi Jova da prepozna svoju grešnost, koja ga dovodi pravo u Otkupiteljevo naručje.

### BIBLIJSKI KOMENTAR

Otkupitelj i Njegov život i smrt na Zemlji tipološki su predviđeni u Starom zavetu. Tipologija se može definisati kao proučavanje raznih osoba, događaja ili običaja u istoriji spasenja, koje je Bog posebno osmislio da s pouzdanošću predoče svoje antitipsko eshatološko ispunjenje u Hristu i stvarnosti Jevanđelja koje je Hristos izneo. Komentatori raspravljaju o tome da li je Jov, upućujući na Iskupitelja, imao predstavu o Mesiji ili nije. Ali, ne treba potceniti teološku proročku merodavnost starozavetnih ljudi, budući da je Mesija obećan još od pada u Edemu (uporediti: 1. Mojsijeva 3,15).

### I *Goel*

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 19,25. i Jevanđelja po Luki 2,11)

Jevrejska reč *goel*, koja se prevodi kao „Iskupitelj” u Knjizi o Jovu 19,25, jedna je od najznačajnijih reči u Starom zavetu koja opisuje Božje delo spasenja u okviru ljudskih običaja koji su pružali pravni izlaz iz društvenih poteškoća. To je jedna od ključnih reči u Knjizi o Ruti. *Goel* ili „osvetnik” pojavljuje se deset

puta u Knjizi o Ruti (Ruta 2,20; 3,9.12.13; 4,1.3.4.6.8.14), knjizi od svega četiri poglavlja, te otuda služi kao važna ključna reč.

U nekim kontekstima u Starom zavetu Bog uz reč *goel* stoji kao subjekat. On je taj koji iskupljuje (2. Mojsijeva 15,13). Ova reč je, takođe, božanski epitet u Psalmima (Psalam 19,14; 69,18; 72,14; 74,2. itd.). Međutim, taj izraz takođe se odnosi na čoveka u pravnom kontekstu (vidi: 3. Mojsijeva 25,23–34, u kontekstu zakona o otkupljivanju; 4. Mojsijeva 5,8, u kontekstu zakona o naknadi štete; 4. Mojsijeva 35,12.19.21.24.25.27, u vezi s gradovima utočištima, gde se *goel* prevodi kao „osvetnik“). Međutim, važno je zapamtiti da je element spasenja uvek udružen s pravnim zahtevima u Starom zavetu. Na primer, u Isaiji 49,26; 60,16; 63,9, ovo uparivanje javlja se ruku pod ruku s jevrejskim glagolom za „spasiti, izbaviti.“

U Mesijanskoj tipologiji, Isus Hristos je *goel* i ispunjava tražene zakonske uslove: (1) On mora biti krvni srodnik (Ruta 2,20) – Hristos postaje čovek; (2) On mora imati sredstva da kupi imovinu (Ruta 4,10) – samo je Hristos mogao da plati cenu za grešnike; (3) On mora biti voljan da kupi imanje (Ruta 4,9) – baš kao što je Hristos dobrovoljno položio svoj život; (4) On mora biti voljan da se oženi suprugom preminulog rođaka (Ruta 4,10) – veza muž-žena ukazuje na vezu između Hrista i Njegove crkve.

**Razmislite o ovome:** Kako Hristos, kao *goel*, ispunjava tražene pravne uslove? Koji aspekt *goel-a* najbolje možete primeniti na svoju životnu situaciju?

## II Božanska patnja

(Podsetite se u razredu tekstova iz Jevanđelja po Luki 9,22. i Jevanđelja po Mateju 27,46)

Kada je Isus u agoniji zavapio na krstu, „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?“ (Matej 27,46), On je osetio odvojenost od Oca koju su izazvali svi gresi ovog sveta (2. Korinćanima 5,21). Čini se da je sotona najzad pobedio. Hristos visi između neba i zemlje na središnjem od tri krsta na Golgoti. Učenici koji su se odvažili da slede svog Učitelja do tog trenutka gledaju kako se njihove nade raspršuju u patnjama Božjeg Sina. Pobeda zla deluje savršeno. Priroda se skriva u mraku i pati zajedno s Tvorcem. Čini se da je i Bog utihnuo. To je svakako bila najveća, konačna patnja.

Pa ipak, postoji i drugi pogled na taj obeshrabrujući prizor, onaj koji nam predstavlja Elen Vajt: „Začudeni anđeli bili su očevici Spasiteljeve užasne agonije. Nebeske vojske zaklonile su svoje lice od strahovitog prizora. Beživotna priroda izrazila je svoje saučešće prema vređanom i umirućem Tvorcu. Sunce je odbilo da gleda ovaj strašan prizor. Njegovi sjajni zraci obasjavali su Zemlju u podne, a onda odjednom kao da su iščezli. Potpuna tama, kao mrtvački pokrov, obavila je krst. „Tama bi po svoj zemlji do sahata devetoga.’... Božja prisutnost bila je sakrivena u tom gustom mraku... Bog i Njegovi sveti anđeli bili su pored krsta. Otac je bio sa svojim Sinom.“ (Elen Vajt, *Čežnja vekova*, str. 753.754. original)

Otac je patio sa svojim Sinom. Zajednička božanska patnja čini prekretnicu u planu spasenja, onu koja je omogućila da se ljudski rod vrati Bogu. Sve ljudske patnje pronalaze rešenje u tom trenutku.

**Razmislite o ovome:** Duboko razmislite o Božjoj patnji na Golgoti. Kakav vam to pogled pruža na vaše vlastite patnje?

### **III Hristos naša zamena**

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige proroka Isaije 53,1-6. i Galatima poslanice 3,13; 4,19)

Hristov život služi kao uzor našem životu i mi stremimo da živimo poput Njega. Međutim, puko stremljenje ne obezbeđuje spasenje. Jedino nam Hristova zamenska smrt na krstu jamči spasenje. Iskupljenje se postiže samo Hristovim zauzimanjem onog mesta koje je trebalo ja da zauzmem, u pretvaranju mog greha u Njegov greh, i pretvaranju Njegove pravednosti u moju pravednost.

**Razmislite o ovome:** Zašto je od ključne važnosti da naglasimo zamenski karakter Hristove žrtve?

## **3. KORAK – PRIMENITE**

**Samo za učitelje: Ova pouka obiluje elementima Jevanđelja: Isus Hristos kao naša Zamena i Iskupitelj. Moramo da pređemo s teološkog razumevanja na praktičnu primenu te istine.**

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kako primeri zamene u ljudskoj sferi ilustruju ono što je Hristos učinio za nas na krstu?
2. U kom trenutku u vašem životu je Isus, vaš Iskupitelj, za vas postao najdragoceniji?

## **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Ova pouka započela je snažnom slikom Iskupitelja koji pruža nadu izvan smrti i time**

će se, takođe, i završiti.

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Poslušajte sami ili u razredu snimak Hendlovog *Mesije*, a posebno ariju „Znam da je živ moj Otkupitelj.”
2. Isplanirajte da s crkvenim horom izvedete delove Hendlovog *Mesije* ljudima kojima je potrebna nada.

---

## 13. BIBLIJSKA DOKTRINA - JOVOV KARAKTER

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekst:** Knjiga o Jovu 1,1.8.

#### **Učenici će:**

**Saznati:** Proučite kakav je bio Jovov karakter pre nego što su ga snašle nevolje na osnovu onoga što se o njemu može saznati u različitim delovima Knjige.

**Osetiti:** Diviće se Jovu kao osobi koja je živela u stalnoj harmoniji s Bogom, unoseći svoju veru u opipljive, konkretne postupke.

**Činiti:** Odlučite da vode posvećen život praktične vere u sili Svetog Duha.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Besprekoran život**

A. Šta se podrazumeva pod besprekornim životom? Kako biste odgovorili na to pitanje kada se osvrnete na Jovov život?

B. Koje vam se osobine Jovovog karaktera najviše sviđaju, i na koji su način one značajne za vaše trenutne prilike?

#### **II Osetiti: Dosledan život**

A. Šta mislite o osobi poput Jova, koja je neprestano dobra i pravedna u svim životnim aspektima?

B. Koji su to elementi u opisu Jovovog karaktera koji prenose taj utisak o doslednosti?

#### **III Činiti: Posvećen život**

A. Koja je tajna uspeha za vođenje duhovnog i posvećenog života?

B. Kako naše posvećenje utiče na komunikaciju sa svetom oko nas koji je pun fizičkih i duhovnih potreba?

**Zaključak:** Pažljiviji pogled na Jovovo život pre njegovih patnji, uzimajući u obzir različite delove Knjige, otkriva ličnost koja je neprestano u skladu s Bogom, koji se pretače u praktičnu veru. Nju karakterišu visoke etičke vrednosti, lični integritet i ljubav prema socijalno ugroženima u društvu.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** O Jovu 29,12-16; 31,16-22.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Važni aspekti Jovove pravednosti jesu njegove visoke etičke i moralne vrednosti koje postaju vidljive u njegovom postupanju sa društveno ugroženima. Pravednost treba da se pretoči u opipljiva dela dobrote u odnosima sa ljudima oko nas. Bog nas je smestio tačno u središte ovog sveta da bismo umanjili patnju ljudi oko sebe. Dok s jedne strane ne treba da budemo od ovog sveta, sa druge treba da budemo aktivni hrišćani u tom svetu.

**Samo za učitelje:** Kao crkva moramo ozbiljno shvatiti naše društvene obaveze. Ponekad prenosimo društvenu odgovornost na Adventističku međunarodnu humanitarnu organizaciju (ADRA), misleći da su njihovi radnici profesionalci koji treba da odgovore na patnje u našem svetu. Premda je njen rad od ogromnog značaja, on nas kao pojedine članove crkve ne oslobađa obaveze da stupimo u dodir sa socijalno ugroženima u našoj zajednici. Osvrnite se na područje u kome se nalazi vaša crkva. Na koje načine vaša crkva saraduje s tom zajednicom?

**Uvodna aktivnost:** Godine 2008, student arheologije koji je učestvovao u iskopavanjima na lokalitetu Kirbet Kajafa u Izraelu – biblijski Sarajim pomenut u 1. Samuilovoj 17,52. – naišao je na veliki komad grnčarije ispisan mastilom drevnim jevrejskim slovima. Ispostavilo se da je to uzbudljivo otkriće najstariji jevrejski zapis do tada pronađen, koji potiče iz desetog veka pre nove ere, kada je car David vladao Izraelom.

Čim je shvaćena važnost tog otkrića, grnčarija je poslata različitim laboratorijama na dalje analize

pošto je deo mastila izbledeo i bilo je nemoguće pročitati čitav zapis. Brojni učenjaci predlagali su drugačija rešenja, nastojeći da povežu značenje tog drevnog teksta. Svi ovi različiti prevodi imaju mnogo zajedničkih reči, lako razumljivih iz postojećeg natpisa, koje daju opštu predstavu o dokumentu: „zaštiti siromašne i roblje“, „brani udovicu“, „misli na siročad“, „povrati ugled siromašnima“, „brani nejač“, i „podrži stranca.“ Sve te delimične rečenice ukazuju na činjenicu da je već tokom desetog veka pre nove ere Stari zavet sadržavao visoke etičke norme kad se radilo o zaštiti društveno ugroženih kategorija.

Jov je prikazao taj način života stotinama godina pre nego što je natpis bio ispisan na komadu grnčarije. Zašto je značajno to što najstariji jevrejski natpis govori o brizi za siromašne, staranju o udovicama i siročadi, te o zaštiti stranca koji živi među njima?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje:** Zanimljivo je stvoriti profil Jovovog karaktera na osnovu tekstova izabranih za ovonedeljnu pouku. Pomalo je i zastrašujuće, jer budući da smo poslednjih nekoliko sedmica u govorima Jovovih prijatelja neprestano bili izloženi učenjima retributivne teologije, mogli bismo se zapitati da li je zaista postojao nekakav tajni greh koji je Jov krio. Naravno, ta pretpostavka je, kako ova lekcija jasno pokazuje, pogrešna. Međutim, upravo je ova činjenica zastrašujuća. Jov je neprestano bio dobar, možda do te mere da se u nama javi strah, jer možda nikada nećemo uspeti da dostignemo taj nivo savršenstva. Ili je možda naša predstava o biblijskom savršenstvu iskrivljena.

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Jovov karakter, o čemu smo razmišljali ove sedmice, rađa neka važna teološka pitanja. Jedno od njih je pitanje biblijskog savršenstva koje često izaziva žive rasprave u našim crkvama. Možemo li steći savršen karakter ovde na Zemlji? Da li je to moguće, posebno u svetlu stalnih ličnih neuspeha i padanja u greh?

#### **I Biblijsko savršenstvo**

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige o Jovu 1,1.8. i Jevanđelja po Mateju 5,48)

Isusov savet u Jevanđelju po Mateju 5,48. („Budite vi dakle savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski“) često izaziva zabrinutost među vernicima. Kako da to ikada postignem? Šta je Isus mislio pod tom izjavom? Da li je to opomena ili obećanje?

Reči iz Starog i Novog zaveta koje su u našim savremenim Biblijama prevedene kao „savršen“, na

izvornim jezicima imaju ponekad drugačija značenja. Jevrejski *tamim* znači „potpun, ispravan, miroljubiv, dosledan, moralan ili besprekoran”, dok grčka reč *teleios* znači „potpun, savršen, odrastao, zreo, sasvim razvijen, i ostvaren.” Ove konotacije već su izazvale različite ideje o bezgrešnom stanju kao izrazu biblijskog savršenstva. Ako dalje uzmemo u razmatranje da su biblijske ličnosti poput Noja i Avrama jasno pokazale izvesne nesavršenosti (1. Mojsijeva 9,21; 20,2), možemo shvatiti da ideje o biblijskom savršenstvu, kao bezgrešnom stanju i iskorenjivanju naše grešne prirode, možda uopšte nisu biblijske.

U stvari, naše ideje o biblijskom savršenstvu duboko su povezane s tim kako shvatamo Hristovu ulogu u delu spasenja. Ukoliko je Hristova uloga kao našeg uzora pre naglašena, onda naš zadatak mora biti da se prilagodimo tom obrascu do kraja, te da pokušamo da postignemo bezgrešno stanje, kako je to Hristos učinio, što nas čini osetljivima za oblik hrišćanstva koji je okrenut delima.

Ako, s druge strane, prihvatimo Hristovu zamensku smrt na krstu kao čin koji ima uticaja i na naše iskupljenje i na naše posvećenje, moći ćemo da prihvatimo Njegovo savršenstvo kao svoje. Premda stalno moramo da pazimo da ne dođemo na zamisao o „jeftinoj milosti”, osoba koja je u potpunosti posvetila svoj život Hristu savršena je u Njemu. Ova zajednica predstavlja spasenje isključivo milošću, i kroz našu svakodnevnu zajednicu s Hristom, mi učestvujemo u Njegovom svetom životu. Dostigli smo svoju besprekornost, svoju svrhu i cilj onako kako to grčka reč *teleios* izražava (uporediti: Jovan 15,5; 1. Korinćanima 1,30; Efescima 3,19; 4,13; Filibljanima 2,12.13).

## II Hrišćanstvo na delu

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 29,8-17; 31,1-24, Knjige proroka Isaije 1,17, Psalmu 72,4. i 2. Mojsijeve 23,3)

Mnogo toga je napisano i rečeno o ulozi hrišćana u društvu, pri čemu se ukazuje na mesto na kome se susreću hrišćani i nehrišćani. Pojam javnog mesta ili trga je star. U većini drevnih kultura postojala su mesta na kojima su građani (i ostali) mogli da se okupljaju i stupaju u razgovor. U zemljama španskog govornog područja svaki grad je imao, a i dalje ima, deo koji se zove *plaza*. U starom Izrailju područje oko gradskih kapija predstavljalo je javno mesto na kome su se odvijali poslovi, vodile parnice i rešavala druga važna javna pitanja (uporediti: Ruta 4,1.2).

Međutim, neki oblici hrišćanstva odlučili su da slede mentalitet tvrđave. Ovaj način razmišljanja usmeren je na verovanje da njihovu Crkvu treba braniti od svih uljeza iz sveta, što je dovelo do veoma isključive ideje o Crkvi koja dopušta minimalnu društvenu interakciju. Takve Crkve imaju vrlo malo veza, ako ih uopšte i imaju, sa zajednicom u kojoj se nalaze.

Ipak, Biblija čvrsto i dosledno sugeriše da Božji sledbenici treba da budu društveno osetljivi, posebno u pogledu ugroženih socijalnih grupa. Te grupe se mnogo puta pominju u Knjizi o Jovu, pokazujući da se Jov i te kako angažovao u svom okruženju. On „izbavlja siromaha koji viče” i „koji nema nikoga da mu pomože” (O Jovu 29,12), ili ih opskrbljuje (O Jovu 31,16); podržava „udovicu” (O Jovu 29,13; 31,16) i poštuje prava svog slugu i sluškinje (O Jovu 31,13). U Starom zavetu, pravičnost se meri

takvim delima. Suprotno tome, kada stvari krenu loše, proroci stalno obznanjuju greh (na primer, Amos objavljuje društvena nedela u Samariji). Hrišćanstvo treba da bude opipljivo. Naš uticaj na te tradicionalne grupe (siromašne, udovice, siročad, strance) ili na one nove u savremenom dobu (radnike migrante, azilante, obolele od HIV-a, intravenske korisnike droga, potlačene na rasnoj osnovi, i tako dalje), dobro je merilo našeg praktičnog hrišćanstva.

**Razmislite o ovome:** Kako je naš odnos prema prethodno navedenim društveno ugroženim grupama povezan sa našom pravednošću?

### **III Posrednička molitva**

(Podsetite se u razredu tekstova iz Knjige o Jovu 1,5, Jevrejima poslanice 4,14-16, Jevanđelja po Jovanu 17, i Efescima poslanice 6,18)

Jedna od Jovovih manje pominjanih karakteristika, pre nego što su ga snašle nevolje, bila je njegova posrednička molitva u ime njegove dece. Jovove molitve i žrtve otvorile su vrata Svetom Duhu da još silnije deluje u njihovom životu, zadržavajući sile zla. Posrednička molitva uvek funkcioniše na taj način, a naše posredničke molitve oblikovane su prema Hristovim.

**Razmislite o ovome:** Kakva su vaša iskustva s posredničkom molitvom?

## **3. KORAK – PRIMENITE**

**Samo za učitelje: Jov je učinio veru s očima svojim (O Jovu 31,1). Količina vizuelnih podataka koja svakodnevno dospeva do naših umova preko očiju gotovo je nepojmljiva i svakako da je skoro nemoguće obraditi ih. Potrebni su nam neki filteri. Potreban nam je zavet.**

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Kako bi u praksi izgledao savremeni „zavet s očima“?
2. Na koje biste načine vi kao razred mogli da pomognete socijalno ugroženima u vašoj zajednici?

## **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje: Društvena etika je utkana u živote starozavetnih proroka. Oni su o njoj propovedali iznova i iznova. Isto tako naše hrišćanstvo mora da bude opipljivo u delima dobrote i velikodušnosti.**

### **Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Isplanirajte kako da se sa svojim razredom povežete sa zajednicom u kojoj živite. Razmislite o učestvovanju u narodnoj kuhinji, volontiranju u sirotištu, pomaganju prilikom prirodnih katastrofa, prikupljanju bitnih potrepština za one koji oskudevaju, ili poseti skloništu za beskućnike. Postarajte se da ti napori ne budu u sklopu jednog jedinog događaja!

---

## 14. BIBLIJSKA DOKTRINA JOVOVE POUKE

---

### ❖ SAŽETI PREGLED POUKE

**Ključni tekst:** 2. Korinćanima 5,7.

**Učenici će:**

**Saznati:** Podsetiće se nekih glavnih pouka iz Knjige o Jovu.

**Osetiti:** Shvatiće sličnosti između Jova i Isusa (koliko i razlike) dok žive verom (u Isusa), a ne gledanjem.

**Činiti:** Naučiće da žive verom uprkos patnjama.

### ❖ SMERNICE ZA PROUČAVANJE

#### **I Saznati: Naučene lekcije**

- A. Ako biste morali da svedete poruku Knjige o Jovu u jednu kratku rečenicu, kako bi ona glasila?
- B. Koju najvažniju lekciju ste naučili dok ste u ovom tromesečju proučavali Knjigu o Jovu?

#### **II Osetiti: Jov i Isus**

- A. Koje su neke istaknute sličnosti između Jova i Isusa? Šta mislite o tim sličnostima?
- B. Po čemu vidite da Jov živi verom a ne gledanjem?

#### **III Činiti: Razuman pogled na naše patnje**

- A. Kako se vaše gledište o patnji promenilo tokom proučavanja Knjige o Jovu?
- B. Na koje načine su vas patnje koje ste iskusili u životu dovele bliže Bogu?

**Zaključak:** Knjiga o Jovu je toliko složena i višeslojna, da je teško sažeti sve njene pouke u jedno tromesečje. Ipak, ono što se izdvaja na kraju naše pouke jeste poruka o hristocentričnosti. Ona nas stalno iznova usmerava na našeg Iskupitelja, na spasenje i život verom.

## ❖ PROGRAM PROUČAVANJA

### 1. KORAK – MOTIVIŠITE

**Naglasite tekst:** Jevrejima 4,15.

**Ključno načelo duhovnog rasta:** Izveštaj o Jovu je univerzalan. Nejasna hronološka i istorijska postavka Knjige prenosi poruku o sveopštosti ljudske patnje. Radi se o izveštaju koji se stalno iznova odvija širom sveta u svim kulturama. Jovovo iskustvo uvek je i naša priča. Ali, iako Jov ispašta surovo i strašno, njegova patnja nije ni blizu Hristovoj. Zahvaljujući Njegovoj patnji, naše patnje se razrešavaju otkupljenjem.

**Samo za učitelje:** Antagonizam između hrišćanskog i muslimanskog sveta raste. Vrlo često se naše predstave o islamu izopačuju političkim vestima koje do nas dopiru svakoga dana. Kroz proces globalizacije i migracije u celom svetu, veliki su izgledi da živimo u blizini muslimanskih vernika. Bilo bi zanimljivo otkriti postoje li muslimanske zajednice nedaleko od vaše crkve.

**Uvodna aktivnost:** Interesantno je zapaziti kako Jov igra važnu ulogu ne samo u Starom zavetu – i kroz Stari zavet u judaizmu i hrišćanstvu – već i u Kuranu, i samim tim u islamu. Ejub (Jov) se u islamu smatra prorokom, imućnim ali skromnim, a njegova priča slična je Jovovoj u Starom zavetu, mada nema nikakvog zapisa o dugačkim govorima koje su on i njegovi prijatelji držali. To je pripovest o materijalnim i ličnim gubicima, bolesti i konačnoj obnovi. Obnova dolazi posle mnogo godina kad mu Bog kaže da udari nogom o zemlju, izazivajući da izvor vode izbije iz zemlje. Jov pije tu vodu i doživljava obnovu (Kur'an 38:41, 42).

Kur'an takođe prikazuje Jovov rodoslov, povezujući ga s Avramom preko Jakova (Jakub) i Isaka (Ishak) (Kur'an 6:84). Jedna od glavnih vrlina naglašenih u opisu Ejuba jeste njegovo strpljenje dok podnosi svoja iskušenja. Sotona, takođe, igra značajnu ulogu u muslimanskom narativu o Jovu. On je naćuo da Boćji anđeli govore o Jovovoj pravednosti, i zbog toga planira da ga odvraći od Boga, ali u tome

na kraju ne uspeva. Neki muslimanski učenjaci komentarišu bliskost jevrejskih i arapskih tekstova. Kako priča u Kur'anu utiče na vaše razumevanje načina na koji druge kulture doživljavaju patnju?

## **2. KORAK – ISTRAŽITE**

**Samo za učitelje:** Dok ovo tromesečje privodimo kraju, dolazimo do tačke kada se možemo podsetiti najvažnijih lekcija iz Knjige o Jovu. Moguće je da će svaki član razreda imati nešto drugačiju ideju o tome šta je za njega ili nju najizuzetnije. Bilo bi dobro podeliti sve te ideje. Međutim, postoji zajednička poruka o ljudskoj patnji kojoj se uvek vraćamo. Konačna rasprava takođe treba da se vrati ovoj temi, usredsređujući se na to kako naš pogled na svet utiče na način na koji odgovaramo na patnju.

### **BIBLIJSKI KOMENTAR**

Univerzalnost patnje suprotstavlja se univerzalnosti otkupljenja. Ovo je jedna od najznačajnijih lekcija koje treba naučiti iz Knjige o Jovu. Budući da je Jov postao simbol za napaćeno čovečanstvo (koliko puta smo čuli da neko na njega ukazuje kada govori o sopstvenoj patnji), on u isto vreme predstavlja predsluku Hrista koji je omogućio krajnje rešenje patnje na Zemlji.

#### **I Biblijski pogled na svet**

(Podsetite se u razredu teksta iz Knjige o Jovu 1,6-12)

Postoji zanimljiv niz paralelnih tekstova u Starom zavetu koji pokazuju razliku između biblijskog i našeg savremenog pogleda na svet. U kontekstu Davidovog popisivanja izraljskog stanovništva u 2. Samuilovoj 24,1. stoji da je Bog podstakao Davida da prebroji Izrailj, dok u 1. Dnevnika 21,1. sotona pokreće Davida da sprovede popis. Da li je reč o piščevoj grešci ili, još gore, o teološkoj kontradikciji u Bibliji? Ne, kad to pojмимо u okvirima biblijskog gledišta.

U okviru teocentričnog pogleda na svet, koji stavlja Boga u središte svega što se dešava u Njegovom univerzumu, oba teksta opisuju istu stvarnost: On je taj koji kontroliše sve što se događa na ovom svetu. Prema biblijskom gledištu, Bog je odgovoran čak i za ono što dozvoli da se desi.

Ova paradigma moći savršeno se odvija u prologu Knjige o Jovu. Sotona ne može da učini ništa Jovu, osim ako mu Bog to ne dozvoli. Kroz dijalog koji se vodi između njih dvojice, Bog zadržava apsolutnu

kontrolu.

Međutim, naše savremeno gledište gleda na stvarnost prilično drugačije, uglavnom kroz prizmu grčke filozofije koja je efikasno uvela ideju dualizma u najveći broj životnih sfera, a što za rezultat ima sve vrste dihotomija (opozitnih parova): duh i telo, mit i istorija, duhovno i materijalno, vera i nauka, i tako dalje. Naše savremeno razmišljanje je umnogome pod dejstvom tog pogleda na svet. Jovovo gledište nije. Otuda on svoju tugu i bol usmerava ka Bogu (O Jovu 30,20.21), iako je sotona prouzrokovao njegove muke. Teocentrični pogled na svet nudi utehu koju je Jov na kraju pronašao, kada je shvatio da je Bog i dalje Onaj koji upravlja svime, čak i usred naše patnje. Naši stavovi obično dolaze do izražaja u kriznim situacijama, koje naš svet ili učine jedinstvenim ili ga sruše. Kroz te krize može nas provesti jedino biblijski pogled na svet.

**Razmislite o ovome:** Ako razmišljate o vlastitom životu, koji se tip gledišta u njemu ispoljava u kriznim situacijama?

## II Sagledavanje stvarnosti

(Podsetite se u razredu tekstova iz Jevanđelja po Mateju 4,10; 13,10. i Jevrejima 4,15; 11,10)

Iako ljudsko iskustvo poseduje zajedničke osobine, kao što smo videli na primeru patnje, različite kulture posmatraju stvarnost na drugačije načine. U Zapadnoj kulturi sve se manje pažnje poklanja stvarnosti pozitivnih i duhovnih sila koje deluju iza vidljivog sveta (vidi: Danilo 10).

Knjiga o Jovu svakako je pružila duboki uvid u duhovno carstvo. Susret između Boga i sotone na početku Knjige pokazuje koliko je ono tada bilo stvarno. Sotona iskušava Jova da se odrekne Boga, a Jov se opire. Sotona kuša Adama i Evu i oni padaju. U čemu je razlika? Sotonino kušanje ljudskog roda kroz stoleća dostiže vrhunac u iskušavanju Hrista u pustinji (Matej 4,1-11). U svojim fizičkim (hleb), mentalnim (moć), duhovnim (obožavanje), i emocionalnim aspektima, ono predstavlja sva iskušenja koja mogu da nam se nađu na putu. Nije Jov krajnji simbol naših patnji, već Isus (Jevrejima 4,15). On je taj koji razume našu patnju, kao i Onaj koji nam daje nadu izvan nje.

**Razmislite o ovome:** Da li je moguće razmotriti patnju kao oblik iskušenja? Zašto jeste, ili zašto nije? Zašto je Isus konačni simbol nešeg stradanja?

## III Nema osude

(Podsetite se u razredu teksta iz Jevanđelja po Jovanu 8,1-11)

Postoji nešto vrlo lično između Boga i svake osobe koja pati, zato što nas patnja dovodi na ivicu egzistencije, kada tražimo stisak ruke jače od naše, koja može da nas provede kroz stradanja. Kao posmatrači, ne bi trebalo da zadiremo u to iskustvo onako kako su to Jovovi prijatelji činili u nastojanju da ubede Jova u njegovu krivicu, kako smo i mi ponekad u iskušenju da činimo drugima.

Isusovo ponašanje prema ženi uhvaćenoj u preljubi još jednom objašnjava šta treba da bude naš zadatak: pokazivanje saosećanja, tešenje, neosuđivanje, te ukazivanje na jedini izvor nade, Isusa Hrista (Rimljanima 8,1).

**Razmislite o ovome:** Kakva je moć saosećanja u ljudskim odnosima?

### **3. KORAK – PRIMENITE**

**Samo za učitelje:** Ova poslednja lekcija treba da se završi odlukom savesti da na izvestan opipljiv način u svom životu primenimo sve što smo od Jova naučili.

**Za razmišljanje/primenu:**

1. Šta vas je u poslednja tri meseca najviše dirnulo tokom proučavanja Knjige o Jovu?
2. Šta možete da učinite u svojoj crkvi i zajednici da biste umanjili ljudsku patnju?

### **4. KORAK – BUDITE KREATIVNI**

**Samo za učitelje:** Jovovo iskustvo dodiruje svakoga zato što svi doživljavaju patnju. Naše poznavanje Knjige treba da dotakne druge.

**Zajedničke/Individualne aktivnosti:**

1. Podelite razred i posetite nekoga u vašoj crkvi da biste podelili s njim najvažnije pouke koje ste naučili iz Knjige o Jovu.
2. Organizujte ručak u okviru Subotne škole i pozovite one koji pate u vašoj crkvi ili zajednici. Možda ćete poželeti da obavite Pričešće za patnike, i da tom prilikom podelite simbole Hristovog stradanja.